

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**AGRESE A NÁSILÍ JAKO SOCIO-PATOLOGICKÝ
JEV SPOLEČNOSTI**

Autor práce: Michal Senaj, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Josef Kříha

Katedra: Právních oborů a bezpečnostních studií

2018

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Josefu Kříhovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

SENAJ, M., *Agrese a násilí jako socio-patologický jev společnosti : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, z. ú., 2018. 57 s. Vedoucí bakalářské práce : Mgr. Josef Kříha.

Klíčová slova: agrese, fotbalový divák, hooligans, legislativa spojená s diváckým násilím, násilí.

Bakalářská práce (dále jen „práce“) formou širšího analyticko-syntetizujícího vhledu demonstruje vznik, vývoj agrese a různé druhy násilí. Hlavní důraz je kladen na agresi a násilí na fotbalových stadionech, kdy je analyzována legitimita činnosti Policie ČR, která s poukazem k plnění zákonných úkolů, tj. daného operačního prostoru disponuje tzv. „zakročovací“ povinností v rámci ochrany života, zdraví a majetku zejména v souvislosti s realizací bezprostředních zásahů. V rámci samostatných kapitol bude komparativně poukázáno na projevy hooligans zahraničních evropských zemí, zejména ve Velké Británii a k tomu bude vytvořen ucelený historický vývoj a přehled. Práce poukazuje k juristickým aspektům fotbalového násilí ve smyslu páčání trestné a jiné protispolečenské činnosti. Teoretická část „práce“ je obohacena o část empirickou, která formou kvalitativně užitých výzkumných metod (řízeného rozhovoru, kazuistik a dotazníkového šetření) demonstruje specifický vhled k odborné problematice, včetně detekce stavu informovanosti a povědomí o možnostech zvládnutí a projevů agrese.

ABSTRACT

SENAJ, M., *Aggression and Violence as a Sociopathological Phenomenon of Society : Bachelor thesis*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2018. 57 p. Supervisor : Mgr. Josef Kříha.

Key words: aggression, football viewer, hooligans, legislation connectet with crowd violence, violence.

Bachelor thesis („thesis“), in the form of a wider analytic – synthesizing insight, demonstrates the origin, development of aggression and various kinds of violence. The main emphasis is placed on aggression and violence at football stadiums, where the legitimacy of the work of the Police of the Czech Republic is analyzed, which with the reference to the fulfillment of the legal tasks, ie. the given operational space, has so-called „interception“ duties in the framework of the protection of life, health and property, especially in connection to the realization of immediate interventions. Within particular chapters, will be comparatively point to acts of hooligans from foreign countries, especially in the UK and a comprehensive historical evolution and overview will be created. The thesis points to the judicial aspects of football violence in terms of committing criminal and other anti-social activities. The theoretical part of the „thesis“ is enriched with an empirical part, which demonstrates through the form of qualitatively used research methods (controlled interview, case studies and questionnaire survey) a specific insight into the professional issues, including the detection of the state of awareness and the awareness of the possibilities of coping with and acts of aggression.

Obsah

Úvod.....	8
1 Cíl a metodika bakalářské práce	10
2 Základní pojmosloví a východiska	11
2.1 Vznik a vývoj agrese	12
2.2 Úrovně agresivních činů.....	12
3 Násilí a formy násilí	17
3.1 Fyzické násilí.....	17
3.2 Psychické násilí	17
3.3 Sexuální násilí	18
3.4 Ekonomické násilí	19
3.5 Domácí násilí.....	20
3.6 Divácké násilí	21
4 Hooligans	25
4.1 Velká Británie.....	26
4.2 Polsko	27
4.3 Německo.....	29
4.4 Hooligans v ČR	29
5 Juristický pohled na hooligans	32
5.1 Trestné činy	32
5.2 Přestupky	35
6 Operační prostor Policie ČR v rámci potírání násilí diváků hooligans.....	37
6.1 Kazuistika rizikového utkání.....	39
6.2 Z pohledu diváka hooligans FC Baník Ostrava	41
7 Kvalitativní výzkumné šetření	45
7.1 Analýza sběru informací	45
Závěr.....	49

Seznam použitých zdrojů	513
Seznam zkratk	535
Seznam grafů.....	535
Přílohy	546

Úvod

Téma bakalářské práce (dále jen „práce“) *„Agrese a násilí jako socio-patologický jev společnosti“* bylo zpracovatelem, který je aktuálně zařazen jako inspektor Policie ČR, Krajského ředitelství Karlovarského kraje, Územního odboru Cheb ve služebním obvodu policie Mariánské Lázně zvoleno z důvodu jeho praxeologických zkušeností z realizací tzv. bezprostředních zásahů týkajících se problematiky agrese a násilí. Rovněž z důvodu stále celospolečenské aktuálnosti tohoto tématu a možnosti využití získaných poznatků v praxi.

Práce je rozdělena do dvou základních částí - teoretické a empirické. V teoretické části jsou popsána jednotlivá pojmosloví a význam slov agrese a agresivity, poté vznik a vývoj agrese ze sociologicko-psychologického hlediska. Následně se v práci nachází základní rozdělení a typy agrese. V samotných kapitolách teoretické části práce jsou vysvětleny druhy a formy násilí jako jsou fyzické, psychické, divácké apod. V teoretické části práce jsou znázorněny a vysvětleny pojmy hooligans. V této kapitole jsou popisovány a osvětleny zahraniční hooligans, jejich vývoj a historie. Dále je zde uvedeno porovnání mezi tuzemskými a zahraničními hooligans. Následně je nastíněno, jaké prostředky využívá k zabránění projevů násilných diváků zahraniční policie a jaké prostředky využívá zdejší Policie České republiky. V závěrečné kapitole teoretické části jsou charakterizovány jednotlivá protiprávní jednání násilných diváků hooligans, kdy budou vymezena jednotlivá paragrafová znění a to z hlediska přestupkového ale i trestního jednání.

Empirická část práce je zaměřena na konkrétní utkání mezi tuzemskými fotbalovými družstvy, kdy je na násilné diváky hooligans nahlíženo jak z pohledu Policie České republiky, tak i z pohledu ostatních pasivních diváků. Rovněž bude v empirické části popsán dle metody řízeného rozhovoru náhled násilného diváka hooligans, jak vnímá a prožívá riziková utkání, dále je popisována kazuistika konkrétního utkání, kdy je poukázáno na jednání a postupy složek Policie České republiky v této problematice. Dále budou uvedeny postupy Hasičského záchranného sboru a Zdravotnické záchranné služby, které jsou do rizikových utkání zapojovány dle jejich legitimacy. V závěru empirické části je zpracovaný dotazník k problematice agrese a násilí, který je analyzován a implementován v jednotlivých grafech. Analýzou

dotazníkového šetření jsou potvrzeny a vyvráceny stanovené dílčí hypotézy ohledně zvládnání agrese osob, reakce na předchozí jednání a případné řešení agrese.

V závěrečné části práce jsou formou analyticko-syntetizující metody reflektovány poukazovaná metodická doporučení při rizikových utkáních, včetně demonstrovaného vnímání projevů agrese ze strany osob nacházejících se v krizových situacích.

1 Cíl a metodika bakalářské práce

V teoretické části „práce“ budou osvětleny základní východiska a pojmosloví zkoumané oblasti jako jsou agrese a násilí a to z kriminologického a juristického pohledu. Zejména sofistikované rozdělení těchto pojmů. Věcná část „práce“ poukazuje k specifickým poznatkům ohledně chování násilných fotbalových fanoušků, kteří se dopouštějí protiprávního jednání během utkání na stadionech. Tyto informace budou v práci zpracovávány metodou sběru informací ze specializovaných pracovišť Policie České republiky (dále jen „PČR“) a z odborné literatury. V rámci samostatné subkapitoly bude specifikována problematika diváckého chuligánství v zahraničních Evropských zemích. Dané téma je v současné době velmi aktuální a zároveň má vztah k profesně orientovanému bakalářskému programu bezpečnostně právní činnosti zabezpečované Vysokou školou evropských a regionálních studií, z. ú.

Hlavním cílem teoretické části práce je zpracovat formou teoretického vhledu přehled o sociálně patologických jevech jako je agrese, násilí a další s tímto spojené pojmy, včetně vytvoření souhrnné demonstrace zvládnání ze strany respondentů. Zjištění bude provedeno formou metody kvalitativního výzkumného šetření, kdy získané informace budou vyhodnoceny a jednotlivě graficky znázorněny v empirické části. Vedlejším cílem je rozšířit informace o řešení krizových situací osobám potýkajícími se vyšší mírou agresivity a zároveň získat nové znalosti v dané problematice.

2 Základní pojmosloví a východiska

Agrese a Agresivita tyto dva základní pojmy jsou často mylně spojovány v pojem jeden a pro jejich popsání či vysvětlení existuje poměrně mnoho definic, které se ve svém základě mohou lišit pouze z tzv. různého úhlu pohledu - psychologického, sociologického či politického.

Agrese jako pojem: „Z latinského *agressio* = výpad, útok – vůči věci, či osobě. Jednání, jímž se projevuje úsilí vůči některému objektu nebo nepřítelství a útočnost s výrazným záměrem ublížit“. ¹

Agresivita jako pojem: „Agresivita (lat. *Aggressivus* = útočný) – vlastnost, postoj nebo vnitřní pohotovost k agresi. V širším smyslu se takto označuje schopnost organismu mobilizovat síly k zápasu o dosažení nějakého cíle a schopnost vzdorovat těžkostem. Někdy se tím míní i celkové úsilí organismu dosáhnout uspokojení vlastních potřeb, zejména výživových a pohlavních“. ²

Lze tedy říct, že se jedná o odlišné pojmy, které si můžeme laicky ještě podrobněji vysvětlit.

Agrese je brána spíše jako napadení, výbojné jednání. Dále jako úmyslný atak na osobu, předmět nebo zvíře. Jedná se většinou o fyzické napadení, kdy je cílem dotyčnou osobu zranit nebo jinak fyzicky poškodit. Mezi lidmi je agrese laicky spojována s násilím a brutalitou.

Agresivita je komplexní pojem, kterým se označují jakékoliv formy vnitřního nebo vnějšího chování a projevů. Agresivitou se také nazývá sklon k útočnému jednání, které se projevuje v různých podobách.

Agresivita, znamená, že jedinci mají tendenci chovat se násilně, ovšem neznamená agresivní chování. Jedná o osobnostní rys, ale nemusí vždy znamenat, že osoba, pro níž je agresivita specifická, se chová násilněji než jiné osoby. V případě, že

¹ **EDELSBERGER Miloš, EDELSBERGER Ludvík, SOVÁK, Tomáš.** *Defektologický slovník.* Jinočany : H & H, 2000. str. 29. ISBN 80-86022-76-5.

² **EDELSBERGER Miloš, EDELSBERGER Ludvík, SOVÁK, Tomáš.** *Defektologický slovník.* Jinočany : H & H, 2000. str. 29. ISBN 80-86022-76-5.

osoba o své povaze ví a dovede s ní manipulovat, nemusí k agresi samotné vůbec docházet.

2.1 Vznik a vývoj agrese

Patrně každý z nás se již setkal s nějakým druhem agrese a to v jakékoliv podobě. Tomuto člověkem produkovanému negativnímu chování se začali podrobně věnovat v počátku 20. století zejména osobnosti jako byli Konrad Lorenz, Brunton, Sigmund Freud, John Dollard a Albert Bandura. Existuje však několik teorií, které se snaží vysvětlit původ neboli samotný vznik agrese a její sociálně psychologické aspekty. Mezi tyto teorie bezpochyby patří reaktivní teorie agrese a teorie naučeného chování.

K reaktivní teorii agrese, která bývá někdy označována také, jako frustrační teorie agrese lze uvést, že se jedná o teorii, která uvažuje o agresi jako reakci na vnější a vnitřní podněty. Tuto teorii znázornil v roce 1939 John Dollard a jeho kolegové, jejichž ústřední myšlenkou byla domněnka, že agresivita vzniká na základě frustrace. Snažili se tímto sdělit, že pokud lidé nemohou dosáhnout nějakého cíle, vzniká v nich frustrace, která se následně musí projevit a vede k agresivnímu chování.

Teorii naučeného chování představil psycholog a představitel behaviorismu z druhé poloviny 20. století Albert Bandura, který se snažil poukázat na tu skutečnost, že agrese je naučené chování a nikoliv vrozené. V této teorii Bandura popírá případnou souvislost agrese s biologickými a dědičnými faktory člověka. Dle Bandury se lidé nerodí s konkrétním repertoárem chování, ale až v průběhužití se jej učí pomocí pozorování, imitace čili sociální nápodobou.

2.2 Úrovně agresivních činů

Když hovoříme o agresivních činech je řeč o úmyslu něco či někoho poškodit, v krajnosti zničit. Důležité je ovšem rozlišovat zdali se jedná o náhodné události, které vplynuly z neopatrnosti nebo nešťastné okolnosti. Zjednodušeně lze uvést, že se jedná téměř vždy o úmysl agresora poškodit oběť nebo věc. Příkladem je zaměstnanec, který ve spěchu neúmyslně vrazí do jiného zaměstnance, pak nejde o agresivní čin. Pokud

ovšem zaměstnanec úmyslně vrazí do jiného zaměstnance, byť stejným způsobem jako před tím, je to již určitý projev agresivity. Rozdělení jednotlivých úrovní agresivity:

1. Agresivní myšlenky
2. Náznaková agrese
3. Verbální agrese
4. Agrese vůči věcem
5. Agrese vůči zvířatům
6. Agrese vůči lidem
7. Totální agrese vůči lidem - eliminace lidí

Agresivní myšlenky

Agresivita velmi často začíná agresivními myšlenkami. Tedy pokud se nejedná reflexní činy, které mohou být naučené. Příkladem je konkrétní reakce na určitou situaci (facka osobě jako reakce na leknutí).

Agresivní myšlenky nás napadají častokrát, když potlačujeme zlobu nebo například při pocitu ukřivdění, ublížení, nespravedlnosti. Samotné myšlenky ačkoliv jejich zrealizování by bylo nezákonné, nehumánní a většinou se za ně populace stydí, tak pomáhají vnímat existenci těchto impulsů a tím je i kontrolovat. Psycholog Thomas Plante k tomuto uvedl, že samotné představy nejsou nebezpečné a naopak mají na pacienty abreaktivní funkci. Jako správné řešení se nabízí normalizace těchto podnětů a jejich kritické ovládní, protože potlačování temné strany naší osoby by nakonec mohlo uškodit více než přijímání vnitřních myšlenek. Potlačování myšlenek by mohlo později vyústit například v afektu, nebo při odbourání zábran, které opadnou pod vlivem alkoholu nebo omamných a psychotropních látek.

Náznakové agrese

Náznakem se rozumí o naznačování agresivních činů, často podvědomě. U mužů to začíná zatnutím rukou v pěst nebo výhrůžnými pohledy. Naopak u žen se náznaková agrese projevuje boucháním věcmi, podrážděním, neklidným chováním. V obou případech je dobré se takovým osobám vyhnout a více je nedráždit, není však úniku, je vhodné udržovat klidný hlas. K rozpoznání psychického stavu druhé osoby je zapotřebí včasného uvědomění duševního stavu druhé osoby. K tomu slouží sociální inteligence, rovněž je důležité uvědomovat si i svůj duševní stav, protože možnou příčinou nervozity druhé osoby můžeme být i my sami. Osoba, která si je vědoma, že je

narušena, měla by o tom informovat své okolí pro případ možné predikce konfliktu a to jak na pracovištích ale i v domácnosti.

Jako jedna z forem varování pro okolí je hra mimických svalů, jde o drobné a intenzivní záškubky obličejových svalů. To znamená projev velkého psychického napětí, velké potlačené zlosti. V tomto případě je zcela rozumné vyhnout se jakékoli provokaci a raději v dané chvíli ustoupit, případné názory a rozhodnutí odložit na později. V opačné situaci je možné, že dojde k verbálnímu nebo fyzickému ataku.

Verbální agrese

Verbální agrese je nejčastější podoba agrese. Jedná se o slovní napadání, křivá obvinění, užívání vulgarismů. Verbální agrese se projevuje často při zvýšeném psychickém napětí, když dojdou jiné argumenty. Zpravidla při marném přesvědčování někoho o něčem, začneme po chvílce zvyšovat hlas a domníváme se, že zvýšený tón hlasu přesvědčení napomůže.

Při verbální agresi je důležité dbát pozor na vážnost slov. Zpracovatel práce tímto chce naznačit, že při vzájemném vyhrožování mezi osobami může nastat situace, kdy jedna z osob to bude brát vážně a dále situace bude eskalovat k činům, které by se za normálních okolností nestaly. Například výhrůžka zabitím, kdy druhá osoba se bude natolik obávat o svůj život, že raději zabije jako první.

Pakliže je verbální agrese opětována, jde o hádku. Hádky bývají často doprovázeny nonverbálně výhrůžnými postoji, zatínáním pěstí, gesty.

Z výzkumu a praxe je zajímavé, že mnohem více si pamatujeme, co řekl druhý a mnohem méně si pamatujeme, co jsme řekli my. Z toho plyne, že po ukončení hádky si pamatujeme pouze jak nás, urážel ten druhý, ale jak jsme uráželi my toho druhého již nikoliv nebo pouze matně. Z tohoto důvodu se obvykle každý po hádce považuje za oběť a čeká, že s omluvou přijde ten druhý. Při hádce se nejčastěji vyskytují dva typy lidí:

Hrubián – vše říká, tak jak cítí, neboli se řídí heslem „Co na srdci to na jazyku“. Při hádce je velmi hrubý a ventiluje svou zlobu ze sebe ven. Po hádce bere vše za vyřízené a chová se, jakoby se nic nestalo.

Citlivka – stále si hádku v hlavě opakuje, klade si otázky proč se tomu tak stalo, zdali za to je vinen apod. Uvnitř sebe sama se cítí neklidně a nedají si vnitřní pokoj.

Ideální způsob zvládnání hádky je natrénovat si držení psychického odstupu již na počátku. Kdo to zvládne, má vyhráno. V podstatě je důležité urážky si nebrat osobně ale jako výpověď o psychickém stavu urážejícího.

Agrese vůči věcem

Je velmi častá metoda odreagovávání se. Jedná se o úmyslné poškození věcí, kterou jsou zrovna na blízku při návalu zlosti. Cílem je věci zničit nebo jiným způsobem poškodit. Taková to destrukce předmětů bývá pro mnohé jedince jako rychlá úleva a dodání sebeuspokojení

Agrese vůči zvířatům

Jedná se o ubližování zvířatům, jejich trápení a týraní zvířat. Z psychologického hlediska velmi nedůstojná agrese, kdy zvíře se není schopno bránit nebo mu je v tomto zamezeno. Tento způsob využívají osoby s nižší mírou inteligence nebo s určitým psychickým narušením.

Agrese vůči lidem

Agrese vůči lidem je v tomto směru myšlena již jako fyzický atak osob. Může se jednat o agresi pod vlivem bezprostřední velké zlosti, nebo to může být záměr – msta. Někteří jedinci se svým agresivním chováním dokonce chlubí, nebo si jej zadokumentují pomocí nahrávacích zařízení a následně zveřejňují na sociálních sítích. Dle zpracovatele práce těmto osobám zcela chybí empatie. Oběť berou jako věc, které to nevadí a osobám záměrně ubližujícím to způsobuje potěšení.

K agresivitě jako takové je nutné podotknout, že na samotný vývoj agrese mají velký vliv média a samozřejmě moderní videohry. V letech 1977 - 1992 byl proveden Longitudinální výzkum, který pozoroval 557 dětí (chlapců i dívek) ve věku 6 - 10 let. Tyto děti sledovali pořady v televizi s agresivním tématem, kdy bylo zjištěno, že sledování pořadů s touto tematikou má opravdu vliv na jejich zvýšenou agresivitu v dospělosti.

Z hlediska povahy a kontextu příčin rozdělujeme agrese na instrumentální a afektivní.

- **Afektivní agrese** se odlišuje především svojí neplánovitostí a nepřipraveností. Dle své základní charakteristiky je také správně označována jako impulzivní, emocionální či hostilní. Jejím cílem bývá právě ono ublížení nějaké osobě či poničení majetku.
- **Instrumentální agrese** je naopak již předem plánovaná. Ale v tomto případě již toto jednání není cílem, ale prostředkem k dosažení jiného. (Např. kolektivní sporty či šikana).³

Totální agrese vůči lidem - eliminace lidí

Totální agresí se obecně rozumí způsobení těžké újmy oběti nebo dokonce vraždění lidí. Vraždění lidí však nemusí být vždy doprovázeno zlostí. Například u nájemným vrahům jde pouze o vypočítavost, kdy netrpí žádnými výčitkami svědomí nebo zlostí vůči oběti.

Jiná situace nastává u osob, u nichž stres a zlost se vystupňovaly do takové úrovně, že osoba nad sebou ztratí sebekontrolu a někoho zabije. V takových případech odborníci posuzují, zda pachatel měl při činu schopnost ovládací a rozpoznávací či ještě měl své jednání pod kontrolou.

³ GILLERNOVÁ, Ilona. *Slovník základních pojmů z psychologie*. Praha : Fortuna, 2000. str. 28. ISBN 80-7168-683-2.

3 Násilí a formy násilí

Patrně nejobecněji definovala násilí Světová zdravotnická organizace, která ho již v roce 1996 popsala jako: „úmyslné použití či hrozbu použití fyzické síly nebo moci proti sobě, jiné osobě, proti skupině či komunitě, a to síly (moci), která má, nebo s vysokou pravděpodobností bude mít, za následek poranění, smrt, psychickou újmu, poruchu vývoje či osobnosti“⁴

3.1 Fyzické násilí

Často bývá pojem násilí zaměňován s pojmem agrese. Řada odborníků to ovšem důrazně odlišuje a uvádí, že agrese je motivačním činitelem a násilí je jedním z jejích projevů v lidském chování. Fyzické násilí již z názvu napovídá, že se jedná o násilí, které je namířeno proti člověku nebo proti zvířeti a kde je použita fyzická síla, jako jsou například údery pěstmi, kopy, facky, postrkování, škrcení, tahání za vlasy, atd.

Fyzické násilí je nejzávažnějším aspektem domácího násilí, tedy u intimního vztahu mezi dvěma partnery žijícími ve společné domácnosti. Zpravidla je fyzické násilí snadno rozpoznatelné a velmi těžko se skrývá. Nemusí se vždy jednat o fyzické napadání, ale patří sem i násilí v podobě omezování osobní svobody jako je svazování, zamykání obětí v místnostech apod. Dále je zde zahrnuto násilí, které zamezuje příjmu potravin, nápojů, léků atd. Rovněž odepírání základních hygienických potřeb, přinucení k požití drog nebo vystavování oběti extrémnímu teplu nebo naopak chladu.

3.2 Psychické násilí

Psychické násilí bezpochyby patří k jedním z nejhorších typů násilí, oběť je vystavena psychickému tlaku ze strany agresora, kdy hrozí dlouhodobé následky. Projevy útočníka jsou v podobě vyhrožování, zastrašování, ponižování, hrubým

⁴ HAŠKOVCOVÁ, Helena. *Manuálek o násilí*. 1. vyd. Brno: Národní centrum ošetrovatelských a nelékařských zdravotnických oborů, 2004. str. 13. ISBN 80-7013-397-X.

nadáváním, psychickým vydíráním. Vzhledem k těmto projevům vzbuzuje agresor v oběti často obavu, že např. spáchá sebevraždu, unese děti, ukončí vztah, atp. Tímto oběť nabývá dojmu, že v případě neakceptovatelného chování bude vina za případnou sebevraždu agresora. Během rozhovorů mezi obětí a agresorem, se agresor staví automaticky do opozice, kdy na oběť křičí, uráží ji, navádí děti proti druhému rodiči.

Jako zvláštní formu psychického násilí je třeba uvést pojem **sociální izolace**, který se projevuje tím, že agresor zabraňuje kontaktu oběti jinými osobami a nejvíce pak ve styku s rodinou. Sociální násilí například spočívá v neustálém prohledávání mobilního telefonu oběti, kdy agresor kontroluje obsah zpráv, emailů a veškeré komunikace s jinými osobami. K této formě násilí také patří časté telefonáty, které jsou směřovány za účelem kontroly, co oběť dělá, kde je, s kým je. V rozšířenějším stádiu dochází k zamezování oběti v opouštění domova. Účelem je úplné zamezení kontaktu s jinými osobami. V mnohých případech nutí agresor oběť k vymýšlení historek, aby nemusela jít do zaměstnání apod. Ústředním cílem psychického a sociálního násilí je mít partnera po většinu času pod kontrolou a moci s ním manipulovat.

3.3 Sexuální násilí

Sexuální násilí je považováno jako jedno z nejvíce zraňujících a nejhorších zločinů. Ve všech jeho projevech a formách jde o značné narušení duševní a tělesné integrity jedince. V podstatě lze říci, že jde o jakékoliv jednání, které je nežádoucí a se sexuálním podtextem, které je obětí bráno jako nevídané a nepříjemné.

Kontaktní sexuální násilí neboli dotykové formy sexuálního násilí jsou ty, kde dochází k fyzickému kontaktu mezi obětí a pachatelem. Mezi tyto formy patří pohlavní styk vaginální, anální, orální i intrafemulární, dotýkání se erotických zón, pronikání prstem, jazykem nebo předměty do vaginy nebo anusu, laskání prsou a genitálií.⁵

Rozhodně nelze opomenout tzv. nekontaktní neboli bezdotykové sexuální násilí. Nejde vždy brutálnější formy sexuálního násilí nebo dokonaná znásilnění, která mohou mít traumatický dopad na oběť. Forezní i klinická praxe se zabývá případy, které mají

⁵ DUNOVSKÝ, Jiří. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. Praha: Grada, 1995. str. 134. ISBN 80-7169-192-5.

podobu tzv. nekontaktního sexuálního násilí. Mezi nekontaktní sexuální násilí lze zařadit „stalking“ neboli nebezpečné pronásledování, přinucení oběti ke sledování materiálů s pornografickou tematikou, nucení k obnažení, fotografování a sexuální obtěžování. V těchto aktivitách je riziko přímého fyzického násilí minimální, ovšem jejich dopad bývá velmi nepříjemný, kdy narušuje psychický stav oběti a tím snižuje kvalitu jejich života a jejich pocitu bezpečí.

Vědecké teorie sexuální agrese:

Mezi hlavní proudy, které se podílejí a ovlivňují výklad viktimologických aspektů sexuální agrese patří kulturně deterministické a evoluční teorie.

Evoluční přístup poukazuje na to, že základní funkcí sexuality je reprodukce, a s tím souvisí sexuální chování jedince, který s potřebou zdatu v úsilí se jej snaží dosáhnout. V tomto pojetí je sexuální agrese spíše prostředkem než cílem, protože v pozadí agrese může být snaha o maximalizaci reprodukčního úspěchu. Znásilnění je dle evolučních biologů adaptací, která vznikla na základě výběru, (kdy je zvýšen reprodukční úspěch tím, že zvýší počet sexuálních partnerek) nebo je vedlejším produktem jiné psychologické adaptace (touha samců po mnoha partnerkách, ač s tím ony nesouhlasí). Dle evolučních biologů vyplývá, že muž může dát zrod velkému množství potomků, kdy touží po variabilitě sexuálních partnerek. Naopak žena má možnost porodit jen málo potomků a po porodu je závislá na partnerovi nebo jeho zabezpečení o potomky. Z tohoto důvodu si žena volí partnera velmi obezřetněji než muž. Zjednodušeně řečeno, muž volí partnerku atraktivní a mladou, která mu zaručí plození potomstva. Žena vybírá partnera daleko složitěji, kdy hledí na zdraví muže, na možnost výskytu genetických anomálií, schopnost zajistit partnerku a její potomky.

Kulturně deterministické teorie naopak vidí příčinu sexuální agrese ve společnosti jako důsledek kulturně tradičního rozdělení sexuálních rolí, kdy jsou ženy považovány za objekty mužského sexuálního uspokojení.

3.4 Ekonomické násilí

Ekonomické násilí je jednou z forem domácího násilí, kdy je charakteristické neposkytování finančních prostředků, ať už na výdaje na domácnost nebo pro osobní potřebu oběti. Dále agresor aplikuje vydírání nebo požaduje po oběti přepsání majetku

na sebe. Do ekonomického násilí také lze zařadit situaci, kdy si oběť musí o peníze říkat a následně musí agresorovi podrobně doložit, za co je utratila, zbylé peníze odevzdává agresorovi. Tímto vzniká u oběti ekonomická závislost na agresorovi, v důsledku toho není oběť schopná opustit domov nebo vyhledat pomoc a postupem času se tak izoluje od společnosti.

Jednotlivé formy násilí je velmi těžké od sebe přesně oddělit. Častokrát se střetáváme s kombinací několika forem nebo s jejich prolínáním či přecházením jedné formy do druhé.

3.5 Domácí násilí

Domácí násilí je násilí, které se odehrává mezi osobami blízkými, které spolu žijí ve společné domácnosti. Podstatu domácího násilí nejlépe vystihuje pojem **týrání**. Tento činí soužití mezi osobami nesnesitelným. Aby se jednalo o trestný čin §199 týrání osoby žijící ve společném obydlí, který je definován v trestním zákoníku, je třeba, aby u domácího násilí byly naplněny tyto znaky:

1. **Opakování a dlouhodobost** - jestliže dojde k jednomu útoku jakéhokoli charakteru, nelze ještě určit, jestli se jedná o domácí násilí. Může však být na počátku vzniku.
2. **Eskalace** – stupňování útoků od urážek proti lidské důstojnosti až k fyzickému napadání nebo trestným činům, které ohrožují život a zdraví osob.
3. **Jasně a nezpochybnitelně rozdělení rolí** - osoba ohrožená a osoba násilná – Nejedná se o domácí násilí, pokud je při vzájemném napadání, hádkách, rvačkách rovné nebo střídavé postavení osob účastnících se incidentu.
4. **Neveřejnost** - domácí násilí se odehrává za zavřenými dveřmi bytu či domu.

V současné době je na pomoc obětem vytvořeno 16 intervenčních center, které jsou rozmístěny po celé České republice a slouží pro osoby ohrožené domácím násilím. Intervenční centra poskytují základní činnosti, jako jsou: sociálně terapeutické činnosti, pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí, zajištění spolupráce a vzájemné informovanosti mezi intervenčními centry, poskytovateli jiných sociálních služeb, OSPOD, obcemi, útvary Policie České republiky

a obecní policie, jakožto i ostatními orgány veřejné správy, poskytnutí ubytování a stravy.

Dále jsou na pomoc obětem domácího násilí tyto služby a místa:

www.linka-pomoci.cz - linka pomoci obětem kriminality a domácího násilí – nepřetržitá telefonická pomoc na telefonním čísle 116 006, kdy tato linka je zdarma a provozovatelem linky je Bílý kruh bezpečí, z.s.

www.azylovedomy.cz – adresář azylových domů

www.capld.cz – linky důvěry

www.obcanskeporadny.cz – informace a seznam občanských poraden

Státní instituce:

www.mvcr.cz – Ministerstvo vnitra ČR

www.policie.cz – Policie ČR

www.mpsv.cz – Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR

www.justice.cz - Ministerstvo spravedlnosti ČR, Soudy, Státní zastupitelství, Probační a mediační služba

Mezi nejčastější důvody neoznámení domácího násilí příslušným orgánům patří strach z reakce pachatele (násilníka), strach z reakce okolí (jak bude okolí nahlížet na jejich situaci, pocit zklamání jako dobré manželky), nedůvěra v orgány činné v trestním řízení.

3.6 Divácké násilí

Divácké násilí je společenským fenoménem, který představuje významnou a znepokojující formu narušování veřejného pořádku. Obecné vymezení pojmu divácké násilí není u nás přesně formulováno. **Nejčastěji je chápáno jako násilné či jinak nebezpečné chování diváků v souvislosti se sportovním utkáním.** Takové jednání se může uskutečnit jak na stadionu, tak v jeho okolí, případně při dopravě a přesunu

fanoušků. **Základním znakem, vymezujícím projevy diváckého násilí je jednání víceméně ohraničené skupiny osob, jejíž hlavní sjednocující prvek tvoří příslušnost k určitému klubu či k reprezentaci určité země. Takové jednání je často plánované a mívá opakovaný či manifestační charakter.** S diváckým násilím jsou často spjaty i další formy protiprávního chování: rasistické projevy, poškozování majetku či chování ohrožující ostatní osoby na stadionu i mimo něj, včetně např. hráčů nebo rozhodčích (rvačky, vrhání předmětů na hrací plochu, vstup na hrací plochu...).

„Divácké násilí stále narůstá, touha utkat se s protivníkem v bitce je silnější než vidět fotbal samotný. Navíc už rváči pochopili, že na stadionu se k sobě nedostanou, že jim v tom policie vždycky zabrání.“

„Divácké násilí je jedním ze společenských fenoménů, který – ačkoliv jeho bezpečnostní relevance nedosahuje závažnosti např. organizovaného zločinu nebo terorismu – znamená znepokojující formu narušení veřejného pořádku. Nejedná se o jev zcela nový, v posledních letech však v České republice nabývají jeho projevy na intenzitě. S problémem diváckého násilí se potýká celá Evropa, takže se jedná o fenomén vpravdě mezinárodní, přičemž však nelze přehlédnout, že některé další země Evropské unie disponují efektivněji nastaveným systémem k prezentování a eliminaci problémů spojených s diváckým násilím.“

Divácký dav:

Dav lze laicky definovat tak, že má velmi malou schopnost uvažování, ale naopak je velmi dobře uzpůsoben k činům. Mezi jeho hlavní přednosti patří samozřejmě síla a navzájem podporující se jedinci.

„*Dav je stádo, které se nemůže obejít bez svého pána.*“

„*Dav je při tom chápán jako náhodné nebo úmyslné seskupení osob, které se v daném okamžiku nacházejí na stejném místě nebo se mu přibližují a které mají týž*

⁶ **Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality.** Ministerstvo vnitra České republiky. [Online] 27. 1 2016. [cit. 2017-11-20]. Dostupné z WWW:

<http://www.mvcr.cz/clanek/kriminalita-146433.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>.

⁷ **ŠULC, Viktorín.** *Problematika diváckého násilí. - Policista č. 11 - Praha : Ministerstvo vnitra, 2008.* stránky 2 – 5. ISSN 1211–7943.

⁸ **ŠULC, Viktorín.** *Problematika diváckého násilí. - Policista č. 11 - Praha : Ministerstvo vnitra, 2008.* stránky 2 – 5. ISSN 1211–7943.

⁹ **LE BON, Gustave.** *Psychologie davu.* Praha : Kra, 1994. str. 84. ISBN 80-901527-8-3.

předmět pozornosti. Dav nemá žádné organizační normy, ale uplatňují se v něm silné pudy a emoce nebrzděné žádnými ustálenými sociálními normami. Chování člověka v davu je do značné míry utvářeno mechanismy hromadného chování.”¹⁰

Chování diváka je ovlivněno vzájemným působením jeho racionální a emocionální stránky. Jestliže převáží emocionální stránka, dojde ke změně v procesu poznávání, hodnocení reality. Zvyšuje se sugestibilita, která potlačuje racionalitu, je zde pravděpodobnost impulzivního chování, divák jedná zkratovitě, následná reakce se projeví v diváckém davu.¹¹

Od davu je nutné odlišit diváckou skupinu či publikum. V každém davu se nachází vůdce. Jedná se o člena skupiny, který řídí a ovlivňuje její činnost. Vůdce má velký vliv na členy skupiny. Každý vůdce je jiný, ačkoliv rozdělujeme vůdce do dvou skupin:

Pro první skupinu jsou charakteristické tyto rysy - jsou energičtí, s pevnou, ale okamžitou vůlí, bouřliví, stateční a smělí. Hodí se zvláště k řízení náhlé akce, k uchvácení mas bez ohledu na nebezpečí a k přeměnění včerejších nováčků v hrdiny.

Druhá skupina vůdců, muži s vůlí trvalou, má přes méně okázalé formy mnohem větší vliv. Do ní patří praví zakladatelé náboženství nebo tvůrci velkých děl.

V kolektivní duši se stírají intelektuální schopnosti lidí a tím také jejich individualita. Člověk v mase jinak jedná, myslí a cítí, než když je sám, neboť duše masy se skládá z neodpovědných prvků, jež jsou všem jejím členům společné.¹²

Le Bon prosazuje existenci jistého druhu tzv. „Skupinové mysli“, „duše davu“, ve které určuje tři hlavní příčiny, kdy jejich souhrn tvoří mocnou, ale krátce trvající kolektivní duši:

- První příčinou je, že jedinec nabývá v davu již pouhou skutečností, že je součástí většího počtu lidí, pocit nepřekonatelné moci, která mu dovoluje povolit pudům, jež by osamocen nezbytně potlačil. Jelikož je dav anonymní, a tudíž je

¹⁰ SLEPIČKA Pavel, HOŠEK Václav, HÁTLOVÁ Běla. *Psychologie sportu* vyd. 2. Praha : Karolinum, 2009. ISBN 978-80-246-1602-5. str. 176

¹¹ SLEPIČKA Pavel, PEKÁREK Jiří. *Sportovní diváctví: rozbor negativních jevů na stadiónech: prevence proti diváckým výstřelkům*. Praha : Olympia, 1990. str. 209. ISBN 80-7033-012-0.

¹² LE BON, Gustave. *Psychologie davu*. Praha : Kra, 1994. str. 85. ISBN 80-901527-8-3.

nezodpovědný, jedinec ustoupí těmto instinktům tím spíše, že mizí úplně pocit zodpovědnosti, který ho jinak vždy zdržuje.

- Druhou příčinou je duševní nákaza, jež rovněž podmiňuje u davů projev zvláštních vlastností a určuje zároveň i jejich směr. Nákaza je snadno zjiitelný, ale dosud nevysvětlený jev, který lze přičíst k jevům povahy hypnotické, jež budeme studovat dále. V davu je každý čin a cit nakažlivý, a to do té míry, že jedinec velmi často obětuje svůj osobní zájem zájmu kolektivnímu. Je to vlastnost, která je přímo protichůdná jeho přirozené povaze, a člověk je jí schopen výhradně jako součást davu.
- Třetí příčina je zdaleka nejdůležitější, poněvadž podmiňuje v davovém jedinci zvláštní vlastnosti, naprosto odporující vlastnostem osamocené jedince. Míním tím sugestibilitu, jejímž následkem je ostatně i výše uvedená nákaza.¹³ V davu se stávají jedinci více ovlivnitelní a podléhají tak sugesci. Zjednodušeně řečeno, nechají se ovlivnit argumenty, pro které není logické vysvětlení. Jejich chování není kriticky hodnoceno svým rozumem. Zvyšuje se pocit moci a naopak se snižuje pocit zodpovědnosti za způsobené činy.

¹³ **LE BON, Gustave.** *Psychologie davu.* Praha : Kra, 1994. str. 85 – 86. ISBN 80-901527-8-3.

4 Hooligans

Každá hra je po celou dobu své existence spojena s vášněmi, které přerůstaly v násilnosti, ale bylo by velmi jednoduché dávat vinu jenom hře samotné. První zmínku závažné divácké výtržnosti lze datovat do let 491 až 532 našeho letopočtu. Tehdy diváci zapálili Konstantinopolský cirk při závodech vozatajů. Těmto výtržnostem v té době zabráňovala císařská garda. V roce 532 našeho letopočtu přerostli divácké výtržnosti na Hippodromu až k bojům v ulicích města Konstantinopole. Zahynulo cca. 30 000 lidí.

Moderní organizované fotbalové chuligánství, kterému se zde budu věnovat, se zrodilo až v šedesátých letech 20. století na britských ostrovech. Jednou ze změn se stal rozdíl v povzbuzování hráčů. Fanoušci byli lépe organizováni, při zápasech předváděli nacvičené chorály, slogany a zpěvy. Další změnou bylo, že fanoušci podporovali svůj tým i mimo domácí hřiště a doprovázeli svůj tým na venkovní utkání. Během tohoto období se odehrály velké nepokoje, především při takzvaných derby zápasech. Domácí fanoušci zcela systematicky napadali příznivce hostů a vyhledávali je v ulicích. Časté byly útoky kameny a lahvemi na rozhodčí i na hostující hráče. Jednalo se o negativní jevy, jako jsou rvačky, výtržnosti, vandalismus. Následně se objevoval rasismus, xenofobie mezi jednotlivými chuligány. V té době se tento fenomén začal označovat jako fotbaloví chuligáni, někdy nazýván jako „britská nemoc“ (ang. British Disease). Chuligán (hooligan) je pojem vzniklý v 19. století v Londýně podle irské imigrantské rodiny jménem Hooligan či Houlihan, která se projevovala negativně vůči svému okolí a proslula svým neurvalým chováním.

Projevy násilí se však v Anglii stávaly společensky neúnosnými a sílil tlak veřejnosti na zavedení opatření proti projevům chuligánů. Jako jeden z nejúčinnějších projevů maskování se stal převlek z fanouškovského oblečení do značkového a slušného oblečení. Tímto se chuligáni maskovali, aby nemohli být lehce identifikováni při případném dopadení policií.

Fotbalového násilí se z Anglie později přesunulo také do většiny ostatních evropských zemí a to v průběhu 70. let. Někteří odborníci mají za to, že britský styl fotbalového chuligánství exportovali fanoušci anglických týmů při zápasech v pohárových soutěžích a zápasů reprezentace v Evropě.

4.1 Velká Británie

Jako zrod a kolébku moderního chuligánství je samozřejmě považována Anglie. Během 50. let 20. století vznikaly na jihu a východě Londýna určité skupiny mladých dělníků, které se vyznačovaly specifickým způsobem oblékání. Nazývali se Teddy boys, kdy se jednalo o nošení úzkých kalhot, košile s jednoduchými vzory, vázanky a nízké společenské boty. K tomuto typu oblékání patřily vysoké načesané vlasy. Tímto stylem oblékání dávali Teddy boys najevo svou odlišnost a jakýsi projev neboli postoj ke společnosti. Teddy boys měli ovšem sklony k násilí, kriminalitě a rasismu.

V polovině 60. let byla na vrcholu subkultura s názvem Mods, která nahradila Teddy boys. Termín Mods označoval moderní mládež, která měla v oblíbenosti Jazzovou muziku. Mezi další oblíbenosti patřily nákupy drahého oblečení, jízda na skútrech, apatický postoj ke společnosti a samozřejmě násilí. Souběžně s Mods vznikla další skupina Rockers, která se vyznačovala koženými bundami, cvoky, motorkami Triumph a Harley-Davidson.

Po ústupu Mods a Rockers přišla ke konci 60. let subkultura, která je známá až do dnešní doby a to je Skinheads neboli v českém překladu „Holé hlavy“. Skinheads se prezentovali jako patrioti, kteří si holdovali v násilí. Svým velmi krátce stříženým účesem, který byl někdy až dohola, dodával svému názvu Skinheads za své. K tomuto střihu byla doplněna letecká bunda tzv. bomber a boty s kovovou špičkou, nejlépe od značky Dr. Martens. Zábava Skinheads spočívala v násilí a požívání alkoholu. Tyto dvě činnosti provozovali nejčastěji na fotbalových stadionech. Subkultura Skinheads přetrvala až do 80. let, kdy je nahradili Hooligans.

Až s příchodem Hooligans se začala Anglická násilná fotbalová scéna rozšiřovat do Evropy. Hooligans začali být krajně pravicový extrémisté, kdy mezi nejznámější lze zařadit HeadHunters, jež byla chuligánská skupina týmu FC Chelsea. Tato skupina byla provázána s dalšími neonacistickými uskupeními. V Evropě se chuligánství velmi rychle rozšířilo, kdy například ve východním Německu vznikla skupina HOONARA, což je zkratka slov HOOLigans NAzi RAsist.¹⁴ K témuž hnutí se například hlásí tuzemští chuligáni týmu AC Sparta Praha. V současné době jsou ve Velké Británii

¹⁴ MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. *Fotbaloví chuligáni*. Brno : Centrum strategických studií, 2004. str. 79. ISBN 80-903333-0-3.

hooligans odsunuty do postranní, kdy násilnému řádění fanoušků hooligans dominují země, jako jsou Polsko, Německo, Holandsko, Řecko, Itálie a Turecko.

Pro zajímavost zpracovatel práce vybral přátelské mezinárodní utkání mezi mužstvy Německa a Anglie ze dne 22. března 2017, které se odehrálo na fotbalovém stadionu v Dortmundu. Utkání skončilo výsledkem 1:0 pro Německo. Reportér deníku Daily Mail, Oliver Holt k tomuto utkání uvedl: *Ve středu v noci to v Dortmundu vypadalo jako při natáčení Jurského parku. Místo pozorování návratu vyhynulých dinosaurů, jsme zírali na prehistorické chování anglických chuligánů. Němečtí diváci to pozorovali s mírnou zvědavostí, jako by se dívali na jiný druh. Mnozí z nás se v hanbě odvraceli.*¹⁵

4.2 Polsko

Polsko je země s velmi mladou historií fotbalových fanoušků hooligans. Ačkoliv oproti historii je takřka domovskou zemí hooligans. V současné době patří Polsko mezi světovou špičku, co se týče hooligans scény. Polští hooligans jsou vycvičení jedinci s dobrou fyzickou kondicí a zpravidla ovládají některá bojová umění např. karate, thajský box, kick box. Jejich vznik se datuje k 80 letům, kdy fotbalové výtržnosti byly zábavou, která rovněž demonstrovala komunistický režim. Z tohoto důvodu bylo chuligánství podporováno také opozicí komunismu a rovněž občany, kteří brali chuligány spíše jako demonstranty.

Po pádu komunistického režimu nastala v Polsku zlatá léta chuligánství. Radikální příznivci fotbalových klubů získávali další a další sympatizanty. Polské stadiony byly v tu dobu zaostalé a nikterak nebránily v boji proti střetu mezi jednotlivými skupinami chuligánů. Rovněž situaci nepodporoval fakt, že chuligáni se nesdružovali pouze k velkým fotbalovým klubům ale téměř ke všem klubům ve všech úrovních. Při takovém masivním počtu chuligánů nelze zabezpečit bezproblémový průběh zápasu. Ke střetům desítek chuligánů docházelo i v čtvrtých nebo pátých nejvyšších soutěžích.

¹⁵ **Oliver Holt**, the Mail on Sunday, 26 března 2017 [online]. 2017 [cit. 2017-12-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.dailymail.co.uk/sport/football/article-4349318/England-sleepwalking-hooligan-crisis.html#ixzz53JUXSsQE>>.

Polští chuligáni vytvořili nový pojem tzv. ustawky. Jedná se o předem domluvené bitky na odlehlém místě, například na louce, v lese, v parku apod. Ohledně těchto bitek se vedou tabulky, kde se zapisují výsledky z bitek. Na žebříčku polské ligy chuligánů dominuje již dlouhá leta hooligans klubu Lech Poznań, jejíž chuligáni patří k těm nejhorším v celé Evropě. Vzhledem k těmto bitkám se začalo používat více násilí, kdy se začaly používat různé zbraně. Lech Poznań patří k propagátorům, aby zbraně byly zakázané. Naopak nejhorší pověst v tomto směru mají chuligáni klubu Cracovie Krakov, kteří dle dostupných informací zavinili smrt 11 osob při bitce s konkurenčními hooligans Wisly Krakov. Na přelomu tisíciletí docházelo k úmrtím mezi fotbalovými chuligány již běžně a to až v řádech desítek mrtvých osob.

Mezi neobvyklost chuligánství patří tzv. družby mezi jednotlivými kluby, kdy existuje celá řada družeb a vazby mezi nimi jsou velmi složité, jelikož jejich počet přesahuje stovky družeb. K nejhlavnějším družbám patří Wielka triada do které patří Arka Gdynia, Lech Poznań a Cracovia Krakov. Do jakési proti družby patří Lechia Gdańsk, Wisla Krakov a Slask Wroclav. Jako další specifikum polských chuligánů lze uvést, jejich vzájemnou rivalitu a nevraživost. Myšlen je smír mezi kluby, který je dodržován u zápasů reprezentace téměř ve všech zemích. V Polsku však nikoliv, zde není smír za žádných okolností dodržován. K nejvíce vyhroceným zápasům na území Polska patří derby mezi Cracovií a Wislou Krakov. Derby je označováno jako Svátá válka, kdy chuligáni se nezdráhají použít sekery, mačety a nože.

O schopnosti a síle Polských chuligánů svědčí situace ohledně jednoho ze slavných klubů a to Legie Varšava, kdy v letech 2007- 2010 chuligáni bojkotovali návštěvnost stadionu z důvodu sporu mezi vedením klubu a chuligány. Fotbalový stadion zel tři roky prázdnotou, kdy v roce 2010 ředitel klubu dobrovolně ustoupil z funkce a tím vyhověl chuligánům. Poté se stadion opět při zápasech naplnil fanoušky.

Problém s chuligány je celosvětový, ovšem téměř 40 miliónová země ani po vzoru Anglie či Německa se nedokázala vypořádat s tak radikálními fanoušky hooligans na jejich území. Ačkoliv byl zaveden registr chuligánů, tak vymahatelnost práva je téměř nulová. Možná i z důvodu slabé legality je právě Polská hooligans scéna ta nejsilnější.

4.3 Německo

Chuligánství v Německu je bráno jako celospolečenský problém, kdy tamní vláda proti němu silně bojuje, aby jej ze společnosti vymýtila. Problém německých chuligánů spočívá v tom, že některé skupiny jsou krajně pravicově orientované. Zejména v bývalém východním Německu existuje stále velmi početná skupina pod názvem HOONARA, jež má hlavní zastání v městech Chemnitz, Magdeburg a Zwickau. Za zmínku rozhodně stojí hooligans týmu FC Schalke 04, kteří jsou vyhodnoceni jako třetí nejhorší z Německé chuligánské scény. Zasloužili se tomu díky hlavně hooligans s názvem Knappen neboli „Horníci“, kdy mají úzce radikální scénu s 430 fanoušky kategorie B, a se 165 fanoušky kategorie C. Tyto kategorie stanovila Německá policie, kdy kategorie B znamená, že se jedná o násilného fanouška, kategorie C, že se jedná o fanouška, který je násilný a násilí aktivně vyhledává. Na druhé místo se řadí Dynamo Dresden, u kterých převažuje jak sklon k agresi a násilí ale také k fašismu. Při utkáních dochází pravidelně k používání zakázané pyrotechniky, škodě na majetku a zranění osob. Kategorie B se pyšní 500 fanoušky a kategorie C má vedeno 110 osob, které aktivně vyhledávají násilí během utkání. Na první místo lze zařadit chuligány vystupující pod názvem „Randalmeister“ jež fandí klubu Eintracht Frankfurt. Již název napovídá, že se jedná o mistry ve vytváření randálu. Dle zdrojů Německé policie lze zařadit 500 osob do kategorie B a 130 osob do kategorie C. Tito chuligáni pravidelně odpalují pyrotechniku, vyvolávají rozruch a nepokoje, vyhledávají rvačky apod. Policie samozřejmě všem těmto osobám vyslovila zákaz vstupu na stadion.

4.4 Hooligans v ČR

Ani železná opona nezabránila tomu, aby do Československa počátkem osmdesátých let minulého století pronikl nový sociální jev, v západní Evropě známý již dobré tři desítky let – fotbalové násilí. Bezprostřední reakcí veřejnosti i oficiálních činitelů bylo jednak zděšení, jednak volání po tuhé represi. Uplynula hodná řádka let – a situace je stále stejná. Jediné, co se vyvíjí, jsou statistická data dokumentující násilnosti spojené s fotbalem. Rostou.¹⁶

¹⁶ ŠVEŘEPA, Milan. *Hooligans a sociální prevence: in Sociální politika, 06/2002. in Éthum, číslo 43/2005. [12. 10. 2017]. Dostupné z WWW: <<http://socialnirevue.cz/sverepa/doc/hooligans-a-socialni-prevence-sverepa.pdf>>*

V České republice se nejvíce chuligánství rozšířilo v 90. letech. Po změně režimu se začali přidávat ke skupinám chuligánských gangů nový členové. V té době jakoby najednou zmizel strach, vznikla volnost a nespoutanost. Dále se objevil nový pojem - „ultras“, který je nesprávně spojován s hooligans. Často jsou za chuligány mylně označováni členové ze skupiny ultras, kteří většinou nemají s násilným chováním mimo stadion nic společného. Ke zmatení těchto pojmů v českém prostředí přispívá i skutečnost, že některé skupiny chuligánů mají slovo ultras ve svém názvu.¹⁷

Jako inspirace pro české chuligánské gangy sloužili země jako je Anglie, Španělsko, Polsko atd. V současné době se v ČR hraje nejvyšší fotbalová soutěž, která nese sponzorský název HET liga. Tato liga se týká 16 mužských týmů, mezi kterými se vzájemně během sezóny odehrávají jednotlivá utkání. U každého týmu jsou nedílnou součástí jeho fanoušci. Jedná se samozřejmě jak o klasické fanoušky neboli diváky utkání, tak i o chuligány. Chuligáni jednoho týmu se mohou skládat i z několika menších skupin, které dohromady tvoří chuligány jejich hlavního týmu. Členové těchto skupin vynakládají úsilí k podpoře svého týmu, tím, že se zúčastňují pravidelně utkání, podporují svůj tým během utkání i mimo něj. Fanoušci svůj tým podporují i mimo stadion, kdy v běžném způsobu života oblékají oděvy s logem svého oblíbeného týmu. Pro fotbalové chuligány podpora týmu mimo hřiště znamená, že na předem dohodnutém místě a čase se sejde určitý počet chuligánů z obou týmů a následně dojde k bitce. Mezi účastníky rvačky jsou již předem domluveny prostředky, které jsou během rvačky povoleny. Jedná se o nože, boxery, klacky, tyče. Samotný souboj se odehrává na velmi odlehlých místech a trvá pár minut, kdy po skončení se určí vítěz souboje a účastníci odchází s pohmožděninami, monokly, tržnými rány, zlomeninami avšak spokojeni, že ukojili svou potřebu se porvat. Bitky jsou většinou dobře domluvené a z důvodu jejich krátkého trvání nejsou objeveny PČR.

Dnes je v České Republice aktivních několik desítek skupin hooligans. Mezi ty nejznámější patří:

Ultras Plzeň, kterým na domácí zápasy dochází v průměru cca. 500 aktivních fanoušků. Na venkovní zápasy Viktorku doprovází na Moravě okolo 50 aktivních fanoušků, po Čechách je to od 50 – 400. Ovšem v posledním kole sezóny 2011/2012 se na

¹⁷ *Hooligans.pise.cz* [online]. 4. duben 2009 [12. 10. 2017]. Hooligans. Dostupné z WWW: <<http://hooligans.pise.cz/hooligans/>>.

rozhodující zápas o titul rozhodlo odcestovat cca. 2500 fans. Ultras Plzeň se skládá ze skupin, jako jsou: Alkoturisté, Klatováci, Ultra side atd.

Sparta Praha ultras, jako druhý nejstarší tým ČR se může pyšnit četnou účastí na domácích zápasech a to 300-700 diváků na běžné zápasy, na ty důležitější až 800 aktivních fanoušků. Ultras Sparta se skládá z Rafani, Falanga, Prague Boys, City Boys a dalších několika skupin, které dohromady tvoří celek Ultras Sparta.

Baník Ostrava, jako jeden z mladších týmů nejvyšší fotbalové ligy, měl velký počet svých fanoušků a to hlavně v letech 2003/2004, kdy vyhrál tehdejší nejvyšší domácí soutěž Gambrinus ligu. V současné době se Baníku po fotbalové stránce moc nedaří a následoval sestup do nižší soutěže. V době při získání titulu a následujících letech měl Baník největší počet svých tzv. Chacharů nebo-li chuligánů. Hooligans u Baníku tvoří skupiny: Apple Commando, Silesian, Hunters.

Slavia Praha je nejstarší fotbalový klub založený v ČR (rok 1892). Jedná se o fotbalový tým s velkým počtem chuligánů a zároveň odvěkých rivalů AC Sparty, kdy jejich derby je vždy vypjaté a to hlavně ze strany hooligans. Severní tribuna domácího stadionu v Edenu čítá v rozmezí 2500 – 4000 fandících fanoušků. Při domácích zápasech jsou používány stovky vlajek na tyčích, představují se nejrůznější choreografie a do fandění se často připojují i ostatní tribuny. Domácí kotel je kvalitně organizován po celou dobu zápasu ze stupínku s audio aktivně reprosoustavou. Mezi skupiny chuligánské slavie patří Yougsters, Red white supporters, Brigade 97 atd.

5 Juristický pohled na hooligans

Oblast diváckého násilí spadá do gesce Ministerstva vnitra, do kterého patří Policie České republiky. Ministerstvo vnitra je ústředním orgánem státní správy pro interní věci, zejména pro bezpečnost obyvatel, veřejný pořádek, ochrany majetku atd. Ministerstvo vnitra také působí v oblasti prevence a represe trestných činů a jiných deliktů. Ministerstvo vnitra s Ministerstvem školství mládeže a tělovýchovy úzce spolupracují v oblasti fotbalu a diváckého násilí.

5.1 Trestné činy

Policie České republiky ohledně diváckého násilí a fanoušků hooligans prověřuje a vyšetřuje nejčastěji tyto níže uvedené trestné činy. Samotnou definici trestného činu nalezneme v zákoně číslo 40/2009 Sb. ve znění pozdějších předpisů (dále jen „**trestní zákoník**“), který v rámci aplikace ustanovení § 13 definuje trestný čin „*Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně*“.¹⁸ Ve druhém odstavci se nachází: „*K trestní odpovědnosti za trestný čin je třeba úmyslného zavinění, nestanoví-li trestní zákon výslovně, že postačí zavinění z nedbalosti*“.¹⁹ K níže uvedeným paragrafovým zněním zpracovatel poukazuje na první odstavce, kde je vyjádřena podstata trestného činu. Další odstavce a písmena upřesňují daný trestný čin.

Aplikace ustanovení § 145 odst. 1 trestního zákoníku: **Těžké ublížení na zdraví 1) Kdo jinému úmyslně způsobí těžkou újmu na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na tři léta až deset let.**

*“U těžké újmy musí jít o vážnou poruchu zdraví nebo o vážné onemocnění, jež poškozený pociťuje jako citelnou újmu v obvyklém způsobu života a současně jde o případ uvedený v § 121 odst. 2 písm. a) až h) tr. zákoníku.”*²⁰

¹⁸ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů. *Úplné znění zákona* Praha : Armex vydání sedmé, 2015. str. 2. ISBN 978-80-87451-38-0.

¹⁹ ČESKO. Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů. *Úplné znění zákona* Praha : Armex vydání sedmé, 2015. str. 2. ISBN 978-80-87451-38-0.

²⁰ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář. 2 vyd. Velké komentáře*. Praha : C. H. Beck, 2012. str. 1529. ISBN 978-80-7400-428-5.

Aplikace ustanovení § 146 odst. 1 trestního zákoníku: **Ublížení na zdraví 1)** *Kdo jinému úmyslně ublíží na zdraví, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až na tři léta.*

“U ublížení na zdraví musí dojít k takové poruše zdraví nebo onemocnění, jež znesnadňuje, nikoli po krátkou dobu, obvyklý způsob života poškozeného a jež si vyžaduje lékařské ošetření.”²¹

Aplikace ustanovení § 158 odst. 1 trestního zákoníku: **Rvačka 1)** *Kdo úmyslně ohrozí život nebo zdraví jiného tím, že se zúčastní rvačky, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.*

K tomuto trestnému činu dochází při vzájemných bitkách, které bývají častokrát i předem domluveny. Aby účastníci naplnili skutkovou podstatu toho trestného činu je zapotřebí aby se účastnili bitky nejméně tři aktivní osoby, které si navzájem ohrožují život nebo zdraví.

Aplikace ustanovení § 228 odst. 1 trestního zákoníku: **Poškození cizí věci 1)** *Kdo ničí, poškodí nebo učiní neupotřebitelnou cizí věc, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci nebo jiné majetkové hodnoty.*

Pravidelně býváme svědky jak fotbalový chuligáni ničí nebo poškozují zařízení stadionu jako jsou sedačky, toalety, oplocení. Nejedná se vždy pouze o zařízení stadionu ale také například o prostředky hromadné dopravy, výlohy, dopravní značení atd.

Aplikace ustanovení § 325 odst. 1 trestního zákoníku: **Násilí proti úřední osobě 1)** *Kdo užije násilí a) v úmyslu působit na výkon pravomoci úřední osoby, nebo b) pro výkon pravomoci úřední osoby, bude potrestán odnětím svobody na čtyři léta.*

Policisté jsou podle § 127 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku úřední osobou, tudíž každý útok proti policistovi je trestným činem násilí proti úřední osobě podle § 325 tr. Zákoníku.

Aplikace ustanovení § 337 odst. 1 trestního zákoníku: **Maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání 1)** *Kdo maří nebo podstatně ztěžuje výkon rozhodnutí soudu*

²¹ ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář. 2 vyd. Velké komentáře*. Praha : C. H. Beck, 2012. str. 1543. ISBN 978-80-7400-428-5.

nebo jiného orgánu veřejné moci tím, že c) bez povolení a bez vážného důvodu se zdržuje v místě nebo obvodě, na které se vztahuje trest zákazu pobytu, nebo nedodrží omezení, která mu byla soudem uložena v souvislosti s výkonem tohoto trestu d) porušuje zákaz pobytu uložený podle jiného právního předpisu e) navštíví akci, na kterou se vztahuje trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, nebo se dopustí jiného závažného jednání, aby zmařil účel tohoto trestu.

Fotbaloví chuligáni se snaží přes veškerá rozhodnutí soudu dostat na stadion, aby mohli osobně sledovat fotbalový zápas nebo případně se dopouštět činností za které jim byl vysloven zákaz vstupu na stadion.

Aplikace ustanovení § 355 odst. 1 trestního zákoníku: **Hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob** 1) *Kdo veřejně hanobí a) některý národ, jeho jazyk, některou rasu nebo etnickou skupinu, nebo b) skupinu osob pro jejich skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání nebo proto, že jsou skutečně nebo domněle bez vyzvání, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.*

Jelikož většina chuligánů je pravicových extremistů, tak má za důsledek jejich jednání, které například spočívá v urážení hráčů jiné barvy pleti, používání xenofóbních transparentů apod.

Aplikace ustanovení § 356 odst. 1 trestního zákoníku: **Podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo k omezování jejich práv a svobod** 1) *Kdo veřejně podněcuje k nenávisti k některému národu, rase, etnické skupině, náboženství, třídě nebo jiné skupině osob nebo k omezování práv a svobod jejich příslušníků, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.*

Aplikace ustanovení § 356 odst. 1 trestního zákoníku: **Výtržnictví** 1) *Kdo se dopustí veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném hrubé neslušnosti nebo výtržnosti zejména tím, že napadne jiného, hanobí hrob, historickou nebo kulturní památku, anebo hrubým způsobem ruší přípravu, průběh nebo zakončení organizovaného sportovního utkání, shromáždění nebo obřadu lidí, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.*

Jedná se o zcela nejčastěji řešený trestný čin orgány činnými v trestním řízení, který již svým názvem vystihuje činnost fotbalových chuligánů. *“Výtržnost je takové jednání, jež ruší veřejný klid a pořádek závažným jednáním, kdy chování pachatele je zřejmě*

neuctivé a neukázněné k zásadám občanského soužití. Jde zpravidla o fyzické či psychické násilí směřující proti lidem nebo věcem. Obě uvedené formy jednání pachatele se často prolínají a doplňují.”²²

5.2 Přestupky

Dle zákona o přestupcích číslo 250/2016 Sb., zjistíme, že přestupek je definován v § 5 uvedeného zákona takto: *“Přestupkem je společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin”.*²³ V zákoně číslo 251/2016 Sb. se nachází samotná podstata protiprávního jednání, která je nyní nově rozdělena pro fyzické osoby a pro právnické osoby. Přestupky vztahující se k diváckému násilí a zejména ty nejdůležitější s tím spojené jsou tyto:

Aplikace ustanovení § 5 zákona číslo 251/2016 Sb. **Přestupky proti veřejnému pořádku** (1) *Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že a) neuposlechne výzvy úřední osoby při výkonu její pravomoci, b) zneváží postavení úřední osoby při výkonu její pravomoci, d) poruší noční klid, e) vzbudí veřejné pohoršení, f) znečistí veřejné prostranství, veřejně přístupný objekt nebo veřejně prospěšné zařízení. (2) Právnická nebo podnikající fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že a) poruší noční klid, b) znečistí veřejné prostranství, veřejně přístupný objekt nebo veřejně prospěšné zařízení c) poškodí nebo neoprávněně zabere veřejné prostranství, veřejně přístupný objekt nebo veřejně prospěšné zařízení, jde-li o případy, které nelze postihnout podle jiných zákonů.*²⁴

Aplikace ustanovení § 7 zákona číslo 251/2016 Sb. **Přestupky proti občanskému soužití** (1) *Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že a) jinému ublíží na cti tím, že ho zesměšní nebo ho jiným způsobem hrubě urazí, b) jinému ublíží na zdraví, nebo c) úmyslně naruší občanské soužití tak, že 1. jinému vyhrožuje újmou na zdraví, 3. se vůči jinému dopustí schválnosti, nebo 4. se vůči jinému dopustí jiného hrubého jednání. (2)*

²² ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář. 2 vyd. Velké komentáře*. Praha : C. H. Beck, 2012. str. 3322. ISBN 978-80-7400-428-5.

²³ ČESKO. Zákon č. 250/2016 Sb., o některých přestupcích. In: *Sbírka zákonů, Česká republika, 2016 částka 98/2016*. str. 3. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-251#f5849731>>.

²⁴ ČESKO. Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. In: *Sbírka zákonů, Česká republika, 2016 částka 98/2016*. str. 3. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-251#f5849731>>.

*Právnická osoba se dopustí přestupku tím, že a) jinému ublíží na cti tím, že ho zesměšní nebo ho jiným způsobem hrubě urazí*²⁵

Aplikace ustanovení § 8 zákona číslo 251/2016 Sb. **Přestupky proti majetku (I)**
*Fyzická osoba se dopustí přestupku tím, že úmyslně a) způsobí škodu na cizím majetku 1. krádeží, 2. zpronevěrou, 3. podvodem, nebo 4. zničením nebo poškozením věci z takového majetku; pokus tohoto přestupku je trestný,*²⁶ Stejně znění platí i pro právnickou osobu, kdy toto jednání je uvedeno v § 8 odst. 2 téhož zákona.

²⁵ ČESKO. Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*, 2016 částka 98/2016. str. 4. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-251#f5849731>>.

²⁶ **ZÁGOROVÁ Marcela**, *Úplné znění – Správní řád, Přestupky*. Ostrava: Sagit a. s., 2016, str. 148, ISBN 978-80-7488-178-7

6 Operační prostor Policie ČR v rámci potírání násilí diváků hooligans

V empirické části by se zpracovatel chtěl co nejvíce zaměřit na jednání Policie ČR s fotbalovými chuligány. Zpravidla nejde jen o samotné utkání, při kterém dochází k násilí, ale jde i o situaci před a po utkání. V následujících odstavcích vám zpracovatel podrobně přiblíží jednání Pořádkové policie a Antikonfliktního týmu Policie ČR a průběh samotného opatření proti fotbalovým chuligánům.

Než se vůbec samotné utkání koná, složky policie analyzují možné výtržnosti spojené s utkáním a probíhá opatření na daný zápas. Poté se oznámí zúčastněným policistům informace k jejich prováděné práci ohledně utkání. Jedná se o pokyny, které musí každý svědomitě dodržovat.

V první řadě jde vždy ze strany policie o to, aby k vyhoceným situacím vůbec nedocházelo. Od toho je zde antikonfliktní tým Policie České republiky (dále jen AKT). Jejich nasazení bývá, při tzv. bezpečnostních opatřeních v souvislosti s konáním různých shromáždění většího počtu osob, jako jsou demonstrace, sportovní akce, pietní a protestní pochody, hudební produkce, předvolební mítinky apod. Zúčastněným osobám pak radí, jaká mají práva a povinnosti, jakou trasou by se měli vydat, kde jsou uzavřené ulice apod. Jejich primárním úkolem je předejít agresivnímu chování osob při bezpečnostních opatřeních. AKT jsou zjednodušeně komunikativním prostředkem mezi davem a policií. Při zrodu AKT se řadovým policistům zdálo nereálné fungování tohoto subjektu zapojeného proti agresivnímu davu. V dnešní době je nedílnou součástí jakéhokoliv opatření, kdy dav vnímá AKT jako výhodu a pomoc. Výhodou AKT pro policii je, že jsou členové spjatí s davem a vidí každý vzniklý konflikt, který jsou schopni okamžitě řešit nebo v případě po komunikaci s velitelem pořádkové jednotky sjednat postup řešení a zamezit konfliktu. Členové AKT jsou řadový policisté v civilním oděvu a jsou pro lepší rozlišení vybaveni reflexní vestou s nápisem antikonfliktní tým (viz. příloha č. II. a III.).

Jako dalším významným subjektem podílejícím se na potlačení davu fotbalových chuligánů ale i na jiných opatřeních jsou policisté zařazení v pořádkové jednotce. Jedná se o řadové policisty vybrané z obvodních nebo místních oddělení policie České

republiky, kteří zastupují místo v pořádkové jednotce (dále jen PJ). Policista po vstupu do PJ je kromě speciálního výcviku a pravidelných tematických cvičení vybaven protiúderovými doplňky, helmou, balistickou a taktickou vestou. PJ spadají do kompetence krajských ředitelství policie a jsou výkonnými složkami policie působícími pod jednotným velením. Postupují dle jednotlivých ustanovení zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Hlavní úkoly pořádkových jednotek spočívají v ochraně bezpečnosti osob a majetku a zajišťování veřejného pořádku.

Jejich pracovní nasazení při provádění bezpečnostních opatřeních proti fotbalovým chuligánům začíná již několik hodin před samotným utkáním, kdy policisté zařazení v PJ projíždí po jednotlivých družstvech městem a dohlíží na veřejný pořádek a zároveň monitorují skupinky fanoušků. Dle vyhodnocení rizikovitosti utkání se velitel bezpečnostního opatření rozhodne, zdali bude nasazena i zásahová jednotka nebo jiné složky policie. Riziková utkání se rozhodují dle počtu prodaných lístků a zajímavosti utkání, také podle toho, jestli se jedná o tzv. problémové kluby s historií fotbalových chuligánů. Policie České republiky dělí návštěvníky fotbalových zápasů do následujících skupin:

- **kategorie A** – nerizikovní návštěvníci (fotbaloví diváci, nepředpokládají se potíže, poklidní bezkonfliktní fanoušci,)
- **kategorie B** – méně rizikovní návštěvníci (fotbaloví fanoušci, možnost drobných potíží, mírně rizikovní fanoušci, určitá možnost výtržností,)
- **kategorie C** – velmi rizikovní návštěvníci (fotbaloví chuligáni, možné riziko potíží a nebezpečí, výtržníci vyhledávající násilí.)

Dále podle počtu očekávaných fanoušků hostujícího týmu se nasazuje SPJ (speciální pořádková jednotka), která cestuje společně s chuligány na nádraží. Průběžně dává informace družstvům v domácím městě o stavu chování chuligánů, kdy družstva PJ mají mezitím možnost se připravit na příjezd chuligánů. Ostatní družstva PJ kontrolují restaurační zařízení, které jsou známá pro fotbalové chuligány a provádí zde opakované prohlídky. Po vystoupení chuligánů na nádraží se zajišťuje trasa, po které PJ doprovodí chuligány na stadion. Trasa bývá zpravidla předem určená a jedná se o trasu, která je nejkratší a nejméně frekventovaná z důvodu možného hrozícího nebezpečí na

majetku a zdraví osob. Po doprovodu na stadion se družstva PJ střídají v hlídkování v okolí stadionu. Po skončení utkání se fanoušci hostů drží v sektoru hostů, dokud všichni návštěvníci neopustí stadion. Poté se pak fanoušci propustí a odvedou se stejnou trasou, jako byla příchozí zpět na nádraží. Družstva PJ ještě následně hlídkují po městě cca. dvě hodiny po skončení zápasu a dohlíží na veřejný pořádek.

Mezi další subjekty patří SKPV (služba kriminální policie a vyšetřování), která má za úkol vmísit se mezi chuligány a zjišťovat potřebné informace. Pokud se jedná, o utkání zařazené v kategorii C využívá se často i jízdni policie na koních, kdy jejich působení budí respekt u chuligánů a u samotného davu.

6.1 Kazuistika rizikového utkání

Dne 18. 03. 2017 se odehrávalo utkání 2. české fotbalové ligy mezi fotbalovými týmy SFC Opava vs. FC Baník Ostrava. Již před samotným utkáním bylo patrné, že se bude jednat o utkání označené kategorií „C“. Bylo očekáváno značné množství fanoušků a tudíž bylo provedeno i řádné opatření ze strany IZS, kdy nejvíce se na utkání zapojila PČR, zejména pořádková družstva a speciální pořádková družstva policie. Celkem bylo na utkání nasazeno 400 policistů z různých krajů. K celému opatření byla rovněž vyčleněna Zdravotnická záchranná služba a Hasičský záchranný sbor. Utkání se konalo na fotbalovém stadionu v Opavě na adrese ul. Lípová č. p. 105/2. Problém vznikl již několik dní před utkáním, kdy bylo uvolněno jen 340 vstupenek pro FC Baník Ostrava. Chuligáni Baníku Ostrava využili k přepravě z Ostravy do Opavy vlakovou dopravu. Z vlakového nádraží poté chůzí došli až ke stadionu. Celkem chtělo utkání navštívit okolo 1500 Ostravských chuligánů. Chuligáni zůstali stát před stadionem, čímž vyjádřili nesouhlas s vydáním nízkého počtu vstupenek. Takto celé utkání bojkotovali a na stadion přišla pouze hrstka chuligánů.

První problémy se začaly odehrávat v době, kdy se dav chuligánů dostal ke stadionu. Tam poprvé použili pyrotechniku, konkrétně odpalovali světlice a různé dělobuchy, které se snažili házet na stadion. V tomto momentě poprvé zakročila policie a početnou skupinu osob vytlačila za pomocí těžkooděnců a policejních koní. Při tomto zákroku byly zajištěny první osoby, které se dopustili protiprávního jednání.

Krátce po zahájení utkání se sešla velká část Ostravských chuligánů před hlavním vchodem na stadion. Tento byl zabezpečen železnou bránou. Opět začala

vzduchem létat pyrotechnika, která mířila na bezpečnostní službu, která zajišťovala bezpečnost stadionu. Chvilí poté se dav pokusil bránu vylomit a snažil se dostat na stadion. Policisté v okamžiku zareagovali a násilníky vytlačili pryč od brány. Poté vytyčili pásmo kolem hlavního vchodu zhruba 30 metrů a do tohoto pásma byl zakázán vstup všem osobám.

Drobné fyzické a psychické potyčky pokračovaly až do konce utkání, které Baník Ostrava vyhrál 0:1. Po skončení se dav chuligánů vydal centrem města zpět na vlakové nádraží Českých drah Opava. Konflikty a různé výtržnosti pokračovaly i během cesty na nádraží. Po příchodu na nádraží se část příznivců Ostravy rozhodla odjet vlakem do Ostravy. Menší část zůstala v opavských restauracích a barech. Policie tak byla v činnosti až do večerních hodin, kdy musela několikrát zasahovat. Celkem bylo ve spojitosti s tímto utkáním omezeno na osobní svobodě 50 osob podezřelých z protiprávního jednání jak přestupkového charakteru, tak jednání trestního. Z řad policie byli zraněni čtyři policisté, kdy se jednalo o zranění, která jsou charakterizována jako lehká. Dále byl zraněn i služební kůň a byla poškozena služební vozidla.

Nejvážnější situace k utkání popsala dne 19. 03. 2017 mluvčí policie Moravskoslezského kraje mjr. Mgr. Gabriela Holčáková:

Kolem 22.45 hodin dne 18. 3. 2017 před restaurací v Opavě napadl (kopem) policistu speciální pořádkové jednotky 38letý muž. Podezřelý rovněž kopal do služebního vozu. Muž byl policisty zpacifikován za užití donucovacích prostředků. Policista byl ošetřen, doba léčení není dosud specifikována. K objasnění okolností věci zahájili opavští policisté úkony trestního řízení pro trestný čin násilí proti úřední osobě. Pachateli skutku hrozí trest odnětí svobody až na čtyři léta.

Cizinec (oblečen do žlutého trička, dle dosud zjištěných informací zřejmě fanoušek spřízněného polského klubu opavského týmu) se měl pohybovat (vrávorat) po železniční trati nad ránem 19. 3. 2017 na Opavsku. Při střetu s vlakem utrpěl 41letý muž smrtelná zranění. V době konaných úkonů byla doprava na trati zastavena.²⁷

²⁷ ČESKO. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY: mjr. Mgr. Gabriela Holčáková, vedoucí OTP [online]. 2017 [cit. 2017-03-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/krajske-reditelstvi-severomoravskeho-kraje-zpravodajstvi-fotbalove-utkani-v-opave.aspx>>.

6.2 Z pohledu diváka hooligans FC Baník Ostrava²⁸

K tématu byl osloven muž ve věku 30 let, který je již dlouholetý známý autora práce. Z důvodu diskrétnosti osoby nebude zpracovatel na žádost fanouška hooligans uvádět jeho jméno a proto mu budeme říkat například Jirka. V současné době je Jiří zaměstnán ve sport baru jako číšník. Jiří bude k tématu dotazován dle výzkumné metody řízeného rozhovoru. Před samotným rozhovorem zpracovatel provedl přípravnou část k řízenému rozhovoru. Z počátku zpracovatel zvolil pár jednoduchých obecných otázek, které vedly k uvolnění atmosféry mezi tazatelem a subjektem. Poté se zpracovatel logicky a systematicky tázal Jirky k tématu hooligans. Otázky byly formulovány tak, aby nebylo možné odpovídat ano/ne a téma bylo z toho důvodu značně prohloubeno do konkrétních detailů. Níže již Jiří popisuje své osobní zkušenosti s tímto pojmem.

Jirka již od dětství sleduje fotbal v televizi, kdy se i aktivně pokoušel o kariéru fotbalisty. Z důvodu abnormálně urychleného růstu kostí v celém Jirkově těle nastaly komplikace ohledně sportu. Vznikly problémy a bolesti zad, kdy Jirka se již nemohl naplno věnovat fotbalu, tak jak by si přál. Začal tedy fotbal vnímat více jako divák. Ve svých 13 letech byl pozván přítelem své sestry na utkání mezi týmy AC Sparta Praha a FC Baník Ostrava, které se konalo na Letenském stadionu v Praze. Přítel sestry již delší dobu aktivně fandil právě Baníku Ostrava, kdy i zakoupené lístky byly do tzv. kotle hostí, tedy Baníku. Kotel je místo určené pro vášnivé a skalní diváky. Zpravidla se nachází na každém stadionu a vždy je jeden určen pro domácí návštěvníky a jeden pro návštěvníky klubu hostí. Utkání a hlavně fandění se Jirkovi velmi zalíbilo a rovněž v tomto momentě vzniklo pouto k týmu FC Baníku Ostrava.

Od této doby Jirka navštěvoval utkání svého oblíbeného týmu již pravidelně a vstupenky zakupoval pokaždé do kotle. V období puberty ovšem začal fandění vnímat i jiným způsobem a to tak, že se chtěl stát chuligánem v tomto klubu. O hooligans se začal zajímat a zjistil, že v okolních městech jeho bydliště jsou tzv. družby právě FC Baníku Ostrava. Během cest na utkání, která byla nejčastěji vlakovou dopravou, poznal jiné chuligány, se kterými navázal kontakt a utkání navštěvoval s nimi. Tímto vstoupil mezi chuligány.

²⁸ Řízený rozhovor s aktivním divákem hooligans FC Baník Ostrava

Od známých se kterými se seznámil ve vlaku, se dozvěděl, že hooligans nevystupují pouze na stadionu ale i mimo něj. Skalní diváci se rozdělují na Ultras a na Hooligans. Ultras jsou diváci, kteří na stadionu vyvolávají konflikty, demolují sedadla, vhadzují pyrotechniku, vytváří choreo na stadionu a napadají ultras jiných týmů. Oproti tomu hooligans si domlouvají tzv. bitky mimo stadion s jinými hooligans. Takto jsou i rozdělení v kotli, kdy Jirka uvádí, že hooligans jsou v horní části kotle a ultras v té spodní části, kde vyvěšují vlajky apod.

K bitkám mimo stadion Jirka uvádí, že je vždy sraz v nějaké hospodě, kde se utkání bude odehrávat. Zpravidla se sraz koná před zápasem. Velitel hooligans určí místo, kde sraz bude a na tomto místě se střetnou všichni hooligans z celé České republiky. Velitel hooligans se domluví s velitelem druhého týmu, proti kterému se odehrává utkání na místě a počtu účastníků bitky. Zpravidla se jedná o louku, les ale i například metro nebo park. Rovněž se domluví i na počtu zúčastněných hooligans, kdy jsou dvě možnosti bitky. První typ se nazývá „počet na počet“, kdy bývá nejčastěji 100 osob proti 100 osob. Druhému typu se říká na bandu, to znamená, že proti sobě se v bitce utkají dvě bandy, kdy nezáleží na počtu účastníků. V této variantě může dojít k značné přesile, kdy je například 60 osob proti 20. S tím jsou však účastníci srozuměni a do bitky jdou s tímto rizikem.

Na dotaz jak bitka probíhá, Jirka uvedl, že jsou v bitkách pravidla, kdy jedno z nejdůležitějších zní, pokud jsi na zemi, neměl by, jsi být již dále fyzicky atakován. Při větších bitkách situaci monitorují zdravotníci, kteří případně poskytují první pomoc. Samotná bitka se odehrává nejčastěji před zápasem na odlehlých místech. V případě zjištění bitky policií, je bitka ihned ukončena a účastníci se snaží před policií utéct. Jestliže policie zjistí místo bitky ještě před jejím započítím, tak se bitka odehraje až po fotbalovém utkání. Po ukončení bitky si všichni účastníci pro vzájemnou úctu zatleskají a je vyhlášen vítěz. Poté se účastníci odeberou na stadion nebo dle dostupného času do hospody. O průběhu bitky se poté píše na internetových stránkách, kde je uvedeno krátké vyhodnocení nebo bývá přiložen videozáznam. Videozáznam nesmí obsahovat žádné prvky, které by vedly ke ztotožnění účastníků bitky. Na bitky o velkém počtu účastníků se zařizuje autobus, aby nebylo pro policii snadno odhalitelné místo konání bitky.

Jirkovi byla položena zpracovatelem práce otázka: Proč se účastníš těchto bitek? Jirka uvedl, že se bitek účastní z důvodu, že tímto podporuje svůj oblíbený tým, vytváří svou účastí v bitkách lepší čest klubu. Zároveň Jirka uvedl, že díky bitkám ze sebe vybijí vztek a tím se vnitřně uvolní.

Jako další otázka byla položena: Jak podporuješ svůj klub? Svůj klub Jirka podporuje tím, že navštěvuje utkání svého týmu, účastní se bitek, čímž dle Jirky zvyšuje čest klubu. Také Jirka podporuje klub tím, že nosí klubové oblečení, jako jsou čepice, mikiny, šály atd. Kromě oblečení s logy FC Baník Ostrava Jirka nosí značky typické pro chuligány, tedy Everlast, Lonsdale apod.

Jako příklad pro lepší znázornění Jiří uvedl bitku, které se účastnil. Jednalo se o fotbalové utkání mezi družstvy FC Viktoria Plzeň a FC Baník Ostrava, které se odehrálo zhruba před šesti lety. Den před utkáním se domlouvala bitka mezi veliteli chuligánů obou týmů, kdy byly vyjednány okolnosti bitky. Jirka nasedl v den utkání na nádraží v Mar. Lázních do vlakové soupravy, kde již cestovali další chuligáni z Chebu, Karlových Varů a Sokolova. V západních Čechách vznikla totiž družba chuligánů týmu FC Baník Ostrava. Během cesty vlakem se zhruba 20 chuligánů převlíklo do bílých trik. Rozlišení je v bitce velmi důležité a využívají se rozdílně barevná trika nebo barevné pásky, které jsou umístěny na pažích účastníků bitky. Chuligáni Viktorky Plzeň byli oblečeni v modrých trikách. Zhruba v polovině cesty chuligány kontaktoval velitel Plzeňských chuligánů, který jim sdělil, že se bitka odehraje na poli poblíž Plzně v obci Kozolupy. Na poli se obě družstva shromáždila a utvořila se do jakési formace, kdy se řadí osoby po třech do řad za sebe. Poté proběhne pokřik a osoby se proti sobě rozeběhnou a začnou se vzájemně fyzicky napadat. Samotná bitka trvala zhruba dvě minuty, kdy chuligáni Baníku jasně zvítězili. Následně se obě družstva odebrala ke stadionu, kde se mělo odehrávat utkání.

Jedna z dalších otázek na Jirku byla: Proč jsi si vybral jako oblíbený tým FC Baník Ostrava? Jirka odpověděl, že již od prvního utkání se mu zalíbilo jejich fandění a celkové jejich seskupení. Tedy odpověď je, že kvůli prvnímu zápasu.

Jaké to je v České republice při utkáních národního týmu? Při utkání národního týmu je situace téměř stejná, kdy se rovněž domlouvají chuligáni různých týmů, kteří si domluví bitku. Rozdílné je to v tom, že po skončení bitky se odeberou všichni chuligáni na stadion, kde společně fandí národnímu týmu.

Závěrem řízeného rozhovoru s chuligánem Jirkou bylo řečeno, že k chuligánství je třeba dodat, že v současné době již na každém stadionu existují soudní síně, které pracují jako, kterýkoliv jiný soud. Soudce zde uděluje násilným divákům tresty, kdy se nejčastěji jedná o zákaz vstupu na stadion. K tomuto Jirka uvedl, že jeho kamarád dostal za výtržnosti spáchané na fotbalovém stadionu 3 roky zákaz vstupu na utkání. Jirkovo kamarádovi byl vysloven zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce dle ustanovení § 76 trestního zákoníku.²⁹ Jednalo se o výtržnosti typu házení pyrotechniky na hrací plochu a vytrhávání sedacích ploch, tedy demontáž fotbalového stadionu.

²⁹ JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. Vyd. 2. Praha: Leges, 2010. Student (Leges). str. 390, ISBN 9788087212493.

7 Kvalitativní výzkumné šetření

V rámci empirické části práce zpracovatel využil metodu dotazníkového šetření k zjištění níže uvedených hypotéz. Dotazník je určen pro veškerou veřejnost s cílem získání informací ohledně zvládání a projevů agrese, kdy zpracovatel chce potvrdit či vyvrátit dílčí hypotézy. V realizační fázi se zpracovatel zaměřil na vytvoření vhodných otázek a vybraných odpovědí, které budou následně obsaženy v dotazníkovém šetření, a pro znázornění bude kompletní dotazník uveden v přílohách této práce. Zpracovatel zvolil uzavřené otázky, u kterých jsou uvedeny všechny dostupné odpovědi. Celkem bylo vytvořeno 6 otázek, které jsou stručné a bez odborné terminologie pro lepší pochopení respondentů.

Dílčí hypotézy:

Hypotéza č. 1: Zpracovatel práce předpokládá, že většina respondentů je názoru, že verbální agrese je nejlepší řešení pro uvolnění vnitřního napětí.

Hypotéza č. 2: Zpracovatel se domnívá, že více jak 50% respondentů následně mrzí jejich reakce při vzniklé agresi.

Hypotéza č. 3: Zpracovatel předpokládá, že více jak polovina respondentů, by dobrovolně nenavštívila kurz pro zvládání agrese.

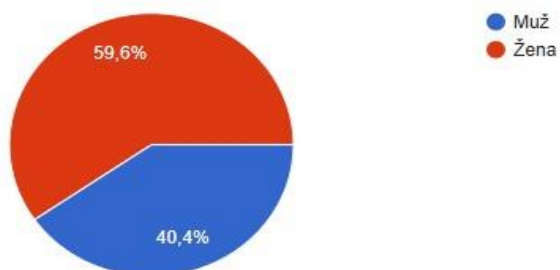
7.1 Analýza sběru informací

Sběr informací probíhal v období od 01. 12. 2017 do 15. 12. 2017 skrz internetový portál www.docs.google.com, kde byl dotazník vytvořen. Následně byl přes sociální sítě a email distribuován široké veřejnosti k vyplnění. Celkem bylo osloveno 218 respondentů z různých věkových skupin, zaměstnání a s jinými zájmy z důvodu aby byla výzkumná metoda co nejvíce objektivní. K jednotlivým odpovědím zpracovatel vytvořil grafické znázornění, které následně implementoval v empirické části práce pro lepší přehled. Rovněž je ke každé otázce zpracováno krátké vyhodnocení, kdy je kladen důraz na výše vytvořené hypotézy.

Otázka a graf č. 1: K této otázce bylo zjištěno, že z celkových 218 respondentů bylo 88 mužů a 130 žen.

Vaše pohlaví?

218 odpovědí

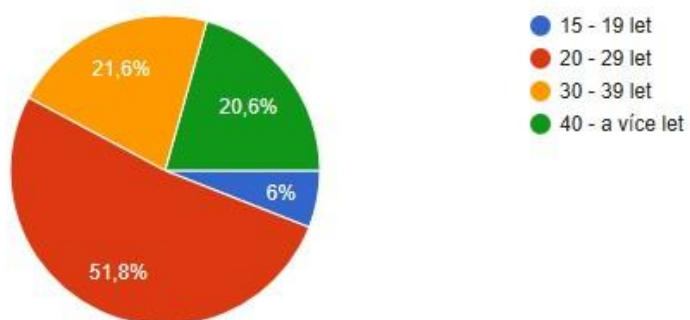

Zdroj vlastní: Empirické materiály- výzkumné šetření.

Otázka a graf č. 2:

Váš věk?

218 odpovědí

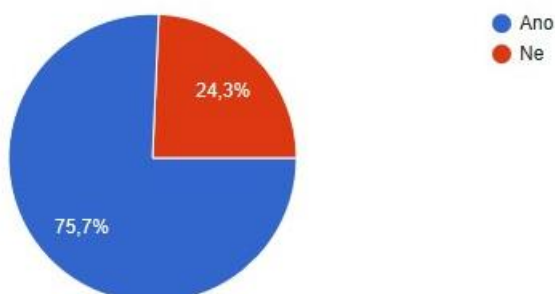

Zdroj vlastní: Empirické materiály- výzkumné šetření.

Otázka a graf č. 3:

Vnímáte, že se chováte někdy agresivně?

218 odpovědí

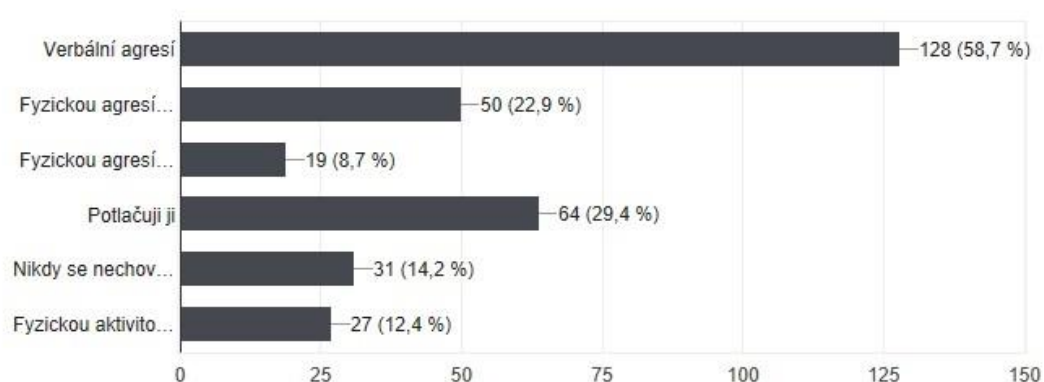

Zdroj vlastní: Empirické materiály- výzkumné šetření.

Otázka a graf č. 4: V této otázce byla potvrzena zpracovatelova hypotéza číslo 1. Široká populace projevuje agresivitu nejčastěji verbálně. Na pomyslném druhém místě veřejnost zvolila, že agresivitu raději v sobě potlačí, než aby ji projevili na venek.

Jak projevujete agresivitu?

218 odpovědí

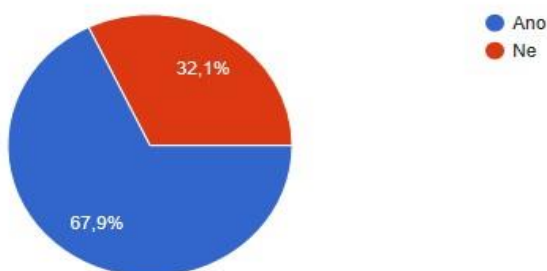

Zdroj vlastní: Empirické materiály- výzkumné šetření.

Otázka a graf č. 5: K následné reakci po uvolnění agrese bylo zjištěno, že 67,9 % respondentů mrzí jejich chování při vzniklé agresi. Tedy zpracovatel potvrdil hypotézu č. 2, která dokazuje, že většina osob jedná v afektu.

Mrzí Vás následně Vaše agresivní chování?

218 odpovědí

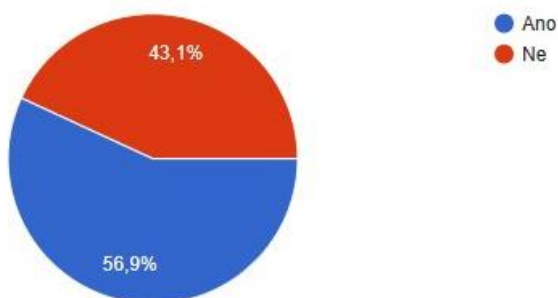

Zdroj vlastní: Empirické materiály- výzkumné šetření.

Otázka a graf č. 6: V pořadí třetí zpracovatelova hypotéza spočívala v tom, že většina respondentů by dobrovolně nenavštívila kurz pro zvládání agrese. Tato hypotéza č. 3 byla 56,9 % respondentů vyvrácena, kdy 124 osob uvedlo, že by kurz navštívila dobrovolně.

Navštívil by jste v případě nezvládnání agrese dobrovolně kurz pro zvládání agrese?

218 odpovědí

Zdroj vlastní: Empirické materiály- výzkumné šetření.

Závěr

V práci byl zpracován ucelený přehled o vymezení pojmů agrese, a agresivita, které byly od sebe vzájemně odlišeny a konkrétně definovány. K pojmu agrese byly v práci uvedeny dvě odlišné teorie vzniku agrese, kdy zpracovatel práce parafrázoval významné názorové proudy odborné veřejnosti. Taktéž jsou v práci uvedeny jednotlivé úrovně agresivních činů, které jsou vzestupně od nejslabší agresivní myšlenky až po nejhorší totální agresi vůči lidem popsány. K těmto jsou poskytnuty různé metody řešení vzniklých nahodilých situací, které mohou pomoci při zvládnání životních krizových situacích. V tomto směru by dle názoru zpracovatele práce měla probíhat určitá instruktáž například pro studenty středních škol a případnému nesprávnému řešení krizových situací předejít. V současné době je zpracovatelem práce monitorováno značné množství oznámení na Policii ČR tzv. domácích hádek mezi partnery, kteří nedokáží banální situace vyřešit ve svých mezích. Momentálně Krajské ředitelství policie Karlovarského kraje, Územní odbor Cheb, Obvodní oddělení Mariánské Lázně eviduje průměrně 12 oznámení v souvislosti občanského soužití za období jednoho měsíce. V minulosti evidovalo průměrně 5 – 8 oznámení za měsíc. Zpravidla se jedná o partnery sociálně slabší, kteří pod vlivem alkoholu vyprodukuje hádku zaměřenou na minimalistické rozpory. Nejčastěji jsou v roli finanční prostředky, které bývají nejčastějším důvodem konfliktů. Policie v tomto směru je povinna věc řešit, kdy po sepsání potřebných dokumentů a několika hodin strávených prací většinou věc odloží z důvodu, že partneři si druhý den vše rozmyslí a nechtějí po policii, aby věc nadále šetřila.

K výše popisovanému problému zpracovatel práce stanovil dílčí hypotézy, jedná se o hypotézu č. 1, kde zpracovatel práce předpokládal, že většina respondentů je názoru, že verbální agrese je nejlepší řešení pro uvolnění vnitřního napětí. Tato dílčí hypotéza byla respondenty potvrzena. Dále se zpracovatel práce domníval, že více jak 50% respondentů následně mrzí jejich reakce při vzniklé agresi. Toto stanovil do dílčí hypotézy č. 2, která potvrdila, že většina respondentů jedná v afektu a jejich jednání je následně mrzí. Jako dílčí hypotézu č. 3 zpracovatel stanovil, že předpokládal, že více jak polovina respondentů, by dobrovolně nenavštívila kurz pro zvládnání agrese. Hypotéza č. 3 byla dotazovanými vyvrácena.

Sociálně patologický jev hooligans neboli fotbaloví chuligáni je v práci rozebrán z juristického pohledu. Jednotlivé protiprávní jednání je velmi těžko postihnutelné z několika důvodů. Jedním z nich jsou nízké tresty pachatelů. Ačkoliv v posledních letech se udál značný průlom v tomto odvětví. V dřívější době neexistovalo monitorování fotbalových stadionů s nahrávacím zařízením, nebyla soudní síň v prostorách stadionu. V dnešní době je kladen důraz na rychlé vyřízení protiprávních činů v této spojitosti a to bez zbytečných průtahů.

Z hlediska respondenta řízeného rozhovoru, který dobrovolně poskytl rozhovor se zpracovatelem práce, plyne fakt, že by bylo vhodné do této skupiny osob implementovat osobu, která by získávala informace k probíhajícím bitkám. Jednalo by se o osobu z řad kriminální policie, která by pracovala v utajení a shromažďovala informace k této problematice.

Rozšířenou ambicí zpracovatele „práce“ bylo kvalitativní rozšíření jeho znalostí ohledně agresivity, násilí a především ohledně jednání fotbalových chuligánů, což znamená rozvoj v zpracovatelově profesi. Tímto zpracovatel práce splnil vedlejší cíl.

Hlavním cílem práce bylo demonstrovat základní pojmosloví a východiska zkoumané oblasti veřejnosti. Poukázat na specifickou realizaci bezprostředních zásahů jednotlivých policejních složek, které zabezpečují předem očekávaná utkání, kde hrozí potencionální nebezpečí, rovněž záměrem bylo výzkumnou metodou dotazníkového šetření zjistit, jak široká veřejnost vnímá tyto pojmy, kdy jednotlivá grafická znázornění jsou implementována v empirické části.

Z důvodu rozsáhlosti tématu, které zpracovatel práce zvolil, bylo častokrát velmi těžké vybrat ty nejdůležitější a nejzajímavější informace. Zpracovatel práce teoretickou práci s ohledem k danému rozsahu minimalisticky vymežil. Empirická část práce je obohacena o užité kazuistiky, řízený rozhovor a výzkumnou metodu formou dotazníkového šetření.

Seznam použitých zdrojů

Literární zdroje:

1. DUNOVSKÝ, Jiří. *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*. Praha : Grada, 1995. 245 s. ISBN 80-7169-192-5.
2. EDELSBERGER Miloš, EDELSBERGER Ludvík, SOVÁK Tomáš. *Defektologický slovník*. Jinočany : H & H, 2000. 418 s. ISBN 80-86022-76-5.
3. GILLERNOVÁ, Ilona. *Slovník základních pojmů z psychologie*. Praha : Fortuna, 2000. 79 s. ISBN 80-7168-683-2.
4. HAŠKOVCOVÁ, Helena. *Manuálek o násilí*. Brno : Národní centrum ošetrovatelských a nelékařských zdravotnických oborů, 2004. 79 s. ISBN 80-7013-397-X.
5. JELÍNEK, Jiří. *Trestní právo hmotné: obecná část, zvláštní část*. Vyd. 2. Praha : Leges, 2010. Student (Leges). 904 s. ISBN 9788087212493.
6. LE BON, Gustave. *Psychologie davu*. Praha : Kra, 1994. 160 s. ISBN 80-901527-8-3.
7. MAREŠ, M., SMOLÍK, J., SUCHÁNEK, M. *Fotbaloví chuligáni*. Brno : Centrum strategických studií,, 2004. 184 s. ISBN 80-903333-0-3.
8. SLEPIČKA Pavel, HOŠEK Václav, HÁTLOVÁ Běla. *Psychologie sportu vyd. 2*. Praha : Karolinum , 2009. 242 s. ISBN 978-80-246-1602-5.
9. SLEPIČKA Pavel, PEKÁREK Jiří. *Sportovní diváctví: rozbor negativních jevů na stadiónech : prevence proti diváckým výstřelkům*. Praha : Olympia, 1990. 213 s. ISBN 80-7033-012-0.
10. ŠÁMAL, Pavel. *Trestní zákoník: komentář. 2 vyd. Velké komentáře*. Praha : C. H. Beck, 2012. 3632 s. ISBN 978-80-7400-428-5.
11. ŠULC, Viktorín. *Policista č. 11 - Problematika diváckého násilí*. Praha : Ministerstvo vnitra, 2008, 48 s. ISSN 1211-7943.
12. ZÁGOROVÁ Marcela, *Úplné znění – Správní řád, Přestupky*. Ostrava : Sagit a. s., 2016, 160 s. ISBN 978-80-7488-178-7.

Elektronické zdroje:

1. Oliver Holt, the Mail on Sunday, 26 března 2017 [online]. 2017 [cit. 2017-12-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.dailymail.co.uk/sport/football/article-4349318/England-sleepwalking-hooligan-crisis.html#ixzz53JUXSsQE>>.
2. Hooligans.pise.cz [online]. 4. duben 2009 [12. 10. 2017]. Hooligans. Dostupné z WWW: <<http://hooligans.pise.cz/hooligans/>>.
3. ČESKO. POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY: mjr. Mgr. Gabriela Holčáková, vedoucí OTP [online]. 2017 [cit. 2017-03-19]. Dostupné z WWW: <<http://www.policie.cz/clanek/krajske-reditelstvi-severomoravskeho-kraje-zpravodajstvi-fotbalove-utkani-v-opave.aspx>>.
4. ŠVERĚPA, Milan. *Hooligans a sociální prevence: in Sociální politika*, 06/2002. in Éthum, číslo 43/2005. [12. 10. 2017]. Dostupné z WWW: <<http://socialnirevue.cz/sverepa/doc/hooligans-a-socialni-prevence-sverepa.pdf>>.
5. Odbor bezpečnostní politiky a prevence kriminality. Ministerstvo vnitra České republiky. [Online] 27. 1 2016. [cit. 2017-11-20]. Dostupné z WWW: <<http://www.mvcr.cz/clanek/kriminalita-146433.aspx?q=Y2hudW09Mg%3D%3D>>.

Legislativní zdroje:

1. ČESKO. Zákon č. 250/2016 Sb., o některých přestupcích. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*, 2016 částka 98/2016. 58 s. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-251#f5849731>>.
2. ČESKO. Zákon č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. In: *Sbírka zákonů, Česká republika*, 2016 částka 98/2016. 8 s. Dostupné z WWW: <<https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2016-251#f5849731>>.
4. *Úplné znění zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník*. Praha : Armex vydání sedmé, 2015. 175 s. ISBN 978-80-87451-38-0.

Ostatní zdroje:

1. DUŠEK, J. *Metodika pro tvorbu bakalářských prací VŠERS*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2017. 66 s.
2. Řízený rozhovor s aktivním divákem hooligans FC Baník Ostrava

Seznam zkratk

AKT – Antikonfliktní tým

IZS – Integrovaný záchranný sbor

HOONARA – Hooligans Nazi Rasist

PČR – Policie České republiky

PJ – Pořádková jednotka

SKPV – Služba kriminální policie a vyšetřování

Seznam grafů

Graf č. 1 – Vaše pohlaví?

Graf č. 2 – Váš věk?

Graf č. 3 – Vnímáte, že se chováte někdy agresivně?

Graf č. 4 – Jak projevujete agresivitu?

Graf č. 5 – Mrzí Vás následně Vaše agresivní chování?

Graf č. 6 – Navštívil by jste v případě nezvládnání agrese dobrovolně kurz pro zvládnání agrese?

Přílohy

Příloha č. I. – vzorový dotazník

Otázky:

1) Vaše pohlaví?

Možné odpovědi: a) muž, b) žena

2) Váš věk?

Možné odpovědi: a) 15 – 19 let, b) 20 – 29 let, c) 30 – 39 let, d) 40 – více let

3) Vnímáte, že se chováte někdy agresivně?

Možné odpovědi: a) ano, b) ne

4) Jak projevujete agresivitu?

Možné odpovědi: a) verbální agrese?, b) fyzická agrese vůči věcem?, c) fyzická agrese vůči osobám?, d) potlačujete ji?

5) Mrzí Vás následně Vaše agresivní chování?

Možné odpovědi: a) ano, b) ne

6) Navštívil by, jste v případě nezvládnutí agrese dobrovolně kurz pro zvládnutí agrese?

Možné odpovědi: a) ano, b) ne

Zdroj: vlastní

Příloha č. II. – nová reflexní vesta antikonfliktního týmu PČR – přední strana

Obr. č. 1

Zdroj: www.policie.cz

Příloha č. III. – nová reflexní vesta antikonfliktního týmu PČR – zadní strana

Obr. č. 2

Zdroj: www.policie.cz

Příloha č. IV. – pohled na chuligány před bitkou

Obr. č. 3

Zdroj: www.hooligans.cz

Příloha č. V. – kotel týmu AC Sparta Praha

Obr. č. 4

Zdroj: www.hooligans.cz